

กฎหมายอาญา มาตรา ๒๘๘ ถึง ๓๖๖/๔
ครั้งที่ ๑๑-๑๒

ดร.ศุภกิจ แย้มประชา

เอาไป เป็นถ้อยคำในกฎหมาย มีข้อที่จะต้องพิจารณา ๓ ประการ กล่าวคือ

๑. การเอาไปในที่นี้หมายถึงการแย่งการครอบครอง กล่าวคือ ทรัพย์สินนั้นต้องอยู่ในความครอบครองของบุคคลอื่น ถ้าการครอบครองในทรัพย์สินนั้นอยู่ที่ผู้กระทำจะเป็นได้แค่ความผิดฐานยกยอก ถ้าทรัพย์สินนั้นไม่มีผู้ครอบครอง เช่น ทรัพย์สินสูญหาย เป็นทรัพย์สินที่มีกรรมสิทธิ์แต่หลุดไปจากความครอบครองของเจ้าของโดยไม่ได้ตั้งใจ ถ้ามีการเอาทรัพย์สินดังกล่าวไปโดยทุจริตก็อาจจะเป็นความผิดฐานยกยอกตามมาตรา ๓๕๒ วรรคสอง
๒. ต้องมีการพาเอาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไป ซึ่งการพาเอาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไปแม้ทรัพย์สินจะเคลื่อนที่ไปแล้วอาจจะไม่เป็นความผิดสำเร็จ หากการเคลื่อนที่เป็นแต่เพียงการแยกทรัพย์สินออกจากสิ่งที่ติดอยู่ ไม่ว่าจะเป็นโดยธรรมชาติหรือมนุษย์เป็นผู้กระทำขึ้นเป็นความผิดฐานพยายาม
๓. ต้องเป็นการเอาไปเลย คือ เป็นการเอาไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์

การเอาไป ต้องเป็นการเอาไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์

คำว่า “เอาไป” มีข้อพิจารณาอีกประการหนึ่งก็คือ แม้จะเอาทรัพย์สินเคลื่อนที่ไปแล้วก็ไม่ใช่ว่าจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จากแนวคำวินิจฉัยศาลฎีกาการลักทรัพย์นั้นต้องเป็นการเอาไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์ หากเป็นเพียงการเอาไปชั่วคราว บางฎีกาวินิจฉัยว่าไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ เพราะขาดเจตนาทุจริต

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๓๓๓/๒๕๔๕

การที่มีผู้นำคอมพิวเตอร์ของผู้เสียหายไปเก็บไว้ท้ายรถยนต์ของผู้เสียหายคันที่ให้จำเลยซึ่งเป็นพนักงานฝ่ายขายของผู้เสียหายนำไปใช้ในการทำงานโดยจำเลยไม่ทราบมาก่อน ผู้เสียหายไม่ได้สละการครอบครองคอมพิวเตอร์และจำเลยควรรู้ว่าผู้เสียหายจะต้องติดตามเอาคอมพิวเตอร์คืน การที่จำเลยยอมให้ ณ. นำคอมพิวเตอร์ดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ส่วนตัว จึงเป็นการที่จำเลยเอาคอมพิวเตอร์ไปจากการครอบครองของผู้เสียหายเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น จำเลยกระทำความผิดฐานลักทรัพย์

ตามฎีกานี้มีข้อน่าคิดว่าการเอาทรัพย์ไปใช้เพียงชั่วคราวมิได้เอาไปเลย เป็นความผิดฐานลักทรัพย์หรือไม่ เพราะแนวฎีกาในระยะหลังวินิจฉัยว่า ประโยชน์ที่ได้ไปนั้นต้องเป็นลักษณะตัดกรรมสิทธิ์ (ฎีกาที่ ๔๕๓๘/๒๕๕๘) วินิจฉัยว่า ต้องเป็นการแย่งการครอบครองและตัดกรรมสิทธิ์เด็ดขาด ,ฎีกาที่ ๙๓๙๓/๒๕๕๗, ๗๘๘๐/๒๕๔๗, ๑๙๑๕/๒๕๔๓)

ทรัพย์สินเป็นของผู้อื่นหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมอยู่ด้วย

ดังนั้น ผู้ที่เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์เอาทรัพย์สินของตนเอง ซึ่งอยู่ในความครอบครองของผู้อื่นไปไม่มีทางที่จะมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ เช่นเจ้าของเอาแหวนเพชรไปจำนำไว้กับโรงรับจำนำแม้เจ้าของจะเอาทรัพย์สินกลับคืนมาในภายหลังการกระทำนั้น ก็ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ จะเป็นได้ก็แต่เพียงความผิดฐานโกงเจ้าหนี้ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๙

ทรัพย์ ตามความหมายของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๓๗ ก็ได้แก่วัตถุมีรูปร่าง เพื่อพิจารณาประกอบกับคำว่า “เอาไป” ก็จะเห็นได้ว่าทรัพย์ที่จะเอาไปได้นั้นต้องเป็นทรัพย์ที่สามารถพาเคลื่อนที่ได้ จึงมีบทสรุปว่าทรัพย์ที่จะเอาไปได้นั้นต้องเป็นสังหาริมทรัพย์ ส่วนอสังหาริมทรัพย์เป็นทรัพย์ที่ไม่อาจลักกันได้ เว้นแต่จะได้ถูกแบ่งแยก หรือเปลี่ยนแปลงจากสภาพอสังหาริมทรัพย์มาเป็นสังหาริมทรัพย์แล้ว เช่น มีการขุดดินมาจากพื้นดิน โคนต้นไม้ล้มลงแล้วเอาต้นไม้ไปอีกที่หนึ่ง หรือเรือผ่าเรือเสร็จเรียบร้อยแล้วและเอาผ่าเรือไป เช่นนี้ก็ย่อมจะมีความผิดฐานลักทรัพย์ได้ เพราะเมื่อแยกอสังหาริมทรัพย์ออกมาแล้วแล้วอสังหาริมทรัพย์นั้น กลายเป็นสังหาริมทรัพย์ซึ่งสามารถเอาไปได้ (ดูคำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๐๔/๒๕๓๓, ๗๕๕/๒๕๒๗ ประชุมใหญ่ และฎีกาที่ ๘๓๒๙/๒๕๔๐)

พลังงานต่าง ๆ ไม่น่าจะลักได้ แต่อย่างไรก็ตามได้มีคำพิพากษาฎีกาที่ ๘๗๗/๒๕๐๑ และ ๔๘๑/๒๕๔๙ วินิจฉัยว่ากระแสไฟฟ้าเป็นทรัพย์ที่ลักได้

การลักลอบขนถ่ายทรัพย์สินเป็นหลักทรัพย์หรือไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๕๔/๒๕๓๙

โจทก์บรรยายฟ้องว่าจำเลยทำและมีเครื่องวิทยุคมนาคมโดยนำโทรศัพท์มือถือมาทำการปรับจูนและก๊อปปี้คลื่นสัญญาณซึ่งเป็นคลื่นสัญญาณมือถือของบริษัท อ. ผู้เสียหายจนสามารถใช้ส่งและรับวิทยุคมนาคมได้ จำเลยได้บังอาจลักเอาไปซึ่งสัญญาณดังกล่าวคิดเป็นเงิน ๒๔,๗๓๓ บาท โดยทุจริตและไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานผู้ออกใบอนุญาตนั้น การกระทำได้ดังกล่าวเป็นเพียงการทำการรับส่งวิทยุคมนาคมโดยอาศัยสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือเป็นการแย่งคลื่นสัญญาณโทรศัพท์ของผู้เสียหายโดยไม่มีสิทธิ มิใช่การเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๐/๒๕๔๒ (ป)

สัญญาณโทรศัพท์เป็นกระแสไฟฟ้าที่แปลงมาจากเสียงพูดเคลื่อนที่ไปตามสายลวดตัวนำจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง จำเลยลักเอาสัญญาณโทรศัพท์จากตู้โทรศัพท์สาธารณะซึ่งอยู่ในความครอบครองขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยไปใช้เพื่อประโยชน์ของจำเลยโดยทุจริต เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

ลักข้อมูลเป็นหลักทรัพย์หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๑๖๑/๒๕๕๗

ข้อมูล ตามพจนานุกรมให้ความหมายว่า "ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ถือหรือยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง สำหรับใช้เป็นหลักอนุมานหาความจริงหรือการคำนวณ" ส่วนข้อเท็จจริงหมายความว่า "ข้อความแห่ง เหตุการณ์ที่เป็นมาหรือที่เป็นอยู่ตามจริง ข้อความหรือเหตุการณ์ที่จะต้องวินิจฉัยว่าเท็จหรือจริง" ดังนั้น ข้อมูลจึงไม่นับเป็นวัตถุมีรูปร่าง สำหรับตัวอักษร ภาพ แผนผัง และตราสาร เป็นเพียงสัญลักษณ์ที่ ถ่ายทอดความหมายของข้อมูลออกจากแผ่นบันทึกข้อมูลโดยอาศัยคอมพิวเตอร์ มิใช่รูปร่างของข้อมูล เมื่อ ป.พ.พ. มาตรา ๑๓๗ บัญญัติว่า ทรัพย์ หมายความว่า วัตถุมีรูปร่าง ข้อมูลในแผ่นบันทึกข้อมูลจึงไม่ ถือเป็นทรัพย์ การที่จำเลยนำแผ่นบันทึกข้อมูลไปลอกข้อมูลจากแผ่นบันทึกข้อมูลของโจทก์ร่วม จึงไม่ เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

ลักข้อมูลเป็นหลักทรัพย์หรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ ๕๐๙๐/๒๕๖๕ บัตรเครดิตที่มีการออกเอกสารหรือวัตถุอื่นใดให้ ถือเป็นบัตรอิเล็กทรอนิกส์ตามมาตรา ๑ (๑๔) (ก) ส่วนหมายเลขบนบัตรเครดิตจำนวนสิบหกหลัก วันหมดอายุ และเลขสามตัว (CVV) หลังบัตรเครดิต เป็นเพียงข้อมูลของบัตรเครดิต จึงไม่มีรูปร่างที่จะเป็นวัตถุแห่งการกระทำผิดเอาทรัพย์สินของผู้อื่นไปโดยทุจริต เมื่อจำเลยนำข้อมูลหลังบัตรเครดิตไปใช้ชำระค่าซื้อสินค้าหรือบริการกับผู้ขายสินค้าหรือร้านขายสินค้าออนไลน์บนเครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต จึงไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

องค์ประกอบสุดท้ายจะต้องมีเจตนาพิเศษคือเจตนาทุจริต

โดยทุจริต เป็นเจตนาภายในคือการแสวงหาผลประโยชน์
ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ตามบท
วิเคราะห์ศัพท์ในมาตรา ๑ (๑) จึงมีปัญหาว່ว่าประโยชน์ในที่นี้
จะต้องเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินหรือไม่ ซึ่งตาม
แนวคำวินิจฉัยของศาลฎีกา เห็นว่าไม่จำเป็นต้องเป็นประโยชน์ใน
ลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน

องค์ประกอบสุดท้ายจะต้องมีเจตนาพิเศษคือเจตนาทุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๖๖๔/๒๕๖๕ ตามมาตรา ๑ (๑) แห่ง ป.อ. กำหนดบทนิยามคำว่า "โดยทุจริต" หมายความว่า เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น การกระทำโดยทุจริตจึงมิได้จำกัดว่าต้องเป็นการแสวงหาประโยชน์เกี่ยวกับทรัพย์สินเท่านั้น เมื่อศาลอุทธรณ์รับฟังข้อเท็จจริงเป็นยุติว่า จำเลยทั้งสามมีเจตนา เอาฮาร์ดดิสก์ของโจทก์ร่วมไปเพื่อไม่ให้โจทก์ร่วมมีหลักฐานเกี่ยวกับการกระทำความผิดของตนหรือเป็นการเอาไปเพื่อทำลายหลักฐาน จึงเป็นการเอาทรัพย์สินนั้นไปในลักษณะตัดกรรมสิทธิ์ และถือว่าเป็นการแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับตนเองอันเป็นการลักทรัพย์ของโจทก์ร่วมไปโดยทุจริตแล้ว

การเอาทรัพย์สินไปเพียงชั่วคราว ก็อาจจะมีการได้รับประโยชน์ได้ เช่น มีการเอารถยนต์ของ
เขาขับไปกินข้าวต้ม (ฎีกาที่ ๔๔๓/๒๕๑๕) หรือไปทำประโยชน์อื่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๓/๒๕๓๕

จำเลยเอาปืนของผู้เสียหายไปเพื่อจะยิง ส. ด้วยความบันดาลโทสะ มิได้มีเจตนาเอาปืนของ
ผู้เสียหายไปโดยทุจริต ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๖๐/๒๕๕๒

จำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่า ป. ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจบริษัทโจทก์ร่วมอนุมัติให้จำเลยเบิก
เงินเดือนของจำเลยล่วงหน้าได้ แม้จำเลยจะไม่ได้ขออนุมัติจาก ป. ก่อนตามระเบียบ ก็ไม่เป็นการเอา
ทรัพย์สินของโจทก์ร่วมไปโดยมีเจตนาทุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ ๗๕๗/๒๕๓๔

จำเลยทั้งสองกับ ม. และ ส. ร่วมกันจับปลาในสระของวัดเนื่องจากอาหารไม่เพียงพอเลี้ยงดูกันสำหรับมื้อกลางวันในวันเกิดเหตุ โดยทำด้วยความยินยอมพร้อมใจจากบรรดาราชภรรยาสถานที่นั้นด้วยกันทุกคนและด้วยความรู้สึกว่าเจ้าอาวาสวัดจะยินยอมโดยปริยาย ประกอบกับจำเลยทั้งสองและพวกจับปลาขึ้นมาเพียง ๖ ตัว และเมื่อถูกพระพักท้วงก็มิได้ดื้อดึงทำต่อไป พฤติการณ์เห็นได้ว่าเป็นการกระทำด้วยวิสาสะคิดว่ากระทำได้เพราะเจ้าอาวาสได้พูดเป็นนัยไว้ก่อนหน้าวันเกิดเหตุให้ใช้ของวัดในกรณีขาดแคลนได้ การกระทำของจำเลยทั้งสองและพวกจึงขาดเจตนาทุจริต

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๑๖/๒๕๐๙

จำเลยยอมให้ผู้เสียหายร่วมประเวณีมีสิ่งตอบแทนแต่ผู้เสียหายผิดข้อตกลง จำเลยไม่พอใจจึงทำร้ายผู้เสียหายแล้วเอาปืนผู้เสียหายไปทิ้งที่ปรักน้ำกลางทุ่งนาเพราะกลัวผู้เสียหายยิงเอา การเอาปืนไปทิ้งน้ำโดยไม่นำเอาไปเป็นประโยชน์ส่วนตนหรือผู้อื่น แสดงว่าจำเลยไม่มีเจตนาประสงค์จะเอาทรัพย์สิน ไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ ส่วนไฟฉายนั้นผู้เสียหายให้จำเลยเอาไปสองทาง จำเลยเอาไป ไม่มีความผิดฐานชิงทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๒๕/๒๕๑๗

จำเลยทะเลาะกับ ท. ภรรยาซึ่งเป็นหลานของผู้เสียหาย ท. หนึไปอยู่บ้านผู้เสียหายจำเลยไปตาม ท. ผู้เสียบอกให้จำเลยกลับบ้านและรับปากว่าจะพา ท. ไปส่ง แต่แล้วผู้เสียหายก็มีได้มาไปส่ง จำเลยจึงไปบ้านผู้เสียหายอีกครั้ง พบแต่ภรรยาของผู้เสียหาย จำเลยโกรธจึงหยิบเอาเครื่องรับวิทยุของผู้เสียหายไปต่อหน้าและบอกภรรยาผู้เสียหายว่าถ้าจะเอาคืน ให้พา ท. ไปเอาคืนที่บ้าน จำเลยเปิดวิทยุฟังจนถึงบ้านพอได้ยินเพลงเมียหายต้องตามหาก็คเกิดโมโหเลยทุ้มและกระแทบเครื่องรับวิทยุเสีย ที่จำเลยเอาเครื่องรับวิทยุไปเช่นนี้มีได้มีเจตนาทุจริตหากแต่เอาไปเพราะความโกรธ ไม่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๘๘/๒๕๔๕

จำเลยเอาทรัพย์ของผู้เสียหายไปเนื่องจากไม่ต้องการให้ผู้เสียหายนำไปขายเล่นการพนัน การกระทำของจำเลยเป็นไปโดยเปิดเผยต่อหน้าผู้อื่น เป็นการใช้อำนาจของการเป็นสามีปกป้องทรัพย์สินของครอบครัวด้วยความโกรธโดยเข้าใจว่ามีสิทธิทำได้ และการที่จำเลยนำทรัพย์ทั้งหมดคืนแก่ผู้เสียหายก็แสดงว่าไม่ได้มีเจตนาเอาไปแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายสำหรับจำเลยหรือผู้อื่น จำเลยไม่มีเจตนาทุจริต

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๘๘๐/๒๕๔๗ หลังจากจำเลยทั้งสองร่วมกันทำร้ายผู้เสียหายที่ ๒ และที่ ๓ แล้ว จำเลยทั้งสองหลบหนีไปโดยจำเลยที่ ๒ ขับรถของผู้เสียหายที่ ๔ ไปด้วย หลังเกิดเหตุ ๒ วัน พบรถจักรยานยนต์ของผู้เสียหายที่ ๔ จอดอยู่ที่ป้อมตำรวจ แสดงว่ามีเจตนาเพียงใช้รถจักรยานยนต์ดังกล่าวเป็นยานพาหนะหลบหนีเท่านั้น หาได้มีเจตนาเอาไปโดยทุจริตไม่ จำเลยทั้งสองจึงไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๖/๒๕๖๗ โจทก์ร่วมและจำเลยมีความสัมพันธ์ฉันทริศและต่างเป็นสมาชิกกลุ่มอสม. เมื่อจำเลยทราบว่าสมาชิกผู้สั่งซื้อเสื้อยังไม่ได้รับเสื้อ จำเลยซึ่งเป็นผู้ดำเนินการรับสั่งจองเสื้อ จึงไปสอบถามและทวงเสื้อคืนจากโจทก์ร่วมโดยเปิดเผย ทั้งยังฝากเงินค่าซื้อเสื้อคืนให้แก่โจทก์ร่วมและนำเสื้อไปให้สมาชิกทันที พฤติการณ์แห่งคดีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าจำเลยเข้าใจโดยสุจริตว่าเสื้อที่โจทก์ร่วมมีไว้ในครอบครอง โจทก์ร่วมได้รับไปโดยไม่ถูกต้อง การกระทำของจำเลยหาใช่เจตนาเพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายที่เป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน ไม่มีความผิดฐานลักทรัพย์

เรื่องที่เป็นปัญหาอีกประการหนึ่งว่ามีเจตนาทุจริตหรือไม่ ก็คือ การบังคับชำระหนี้ ซึ่งโดยหลักแล้วการบังคับชำระหนี้ นั้นต้องเป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวคือ ถ้าหากจำเลยไม่ชำระหนี้ก็ต้องมีการฟ้องร้องบังคับคดี เจ้าหนี้ไม่มีสิทธิหรือมีอำนาจโดยผลการในการที่จะบังคับหนี้

แต่ **เดิม** มีฎีกาเป็นจำนวนมากวินิจฉัยว่า การบังคับชำระหนี้ในจำนวนใกล้เคียงหรือเพียงพอ ถือว่าขาดเจตนาทุจริต เช่น ฎีกาที่ ๒๐๔๑/๒๕๑๕ เอากระบือกับเกวียนไปเพื่อชำระหนี้เงิน ตวงข้าวชำระค่าเช่านาที่ผู้เสียหายค้างไว้

ฎีกาที่ ๒๕๑/๒๕๑๓ เอาตุ๋นไปเพื่อให้ผู้เสียหายชำระหนี้ ๑๗๑๕/๒๕๓๔ ยึดรถยนต์และเครื่องนวดข้าวไป ฎีกาที่ ๒๐๐/๒๕๔๔ หรือ ๓๑๕๐/๒๕๔๙ ความจริงแล้วคำว่า ทุจริตมีคำว่าโดยมิชอบด้วยกฎหมายอยู่ด้วย ดังนั้นแม้เจ้าหนี้จะมีสิทธิได้รับชำระหนี้แต่วิธีการบังคับชำระหนี้ไม่ชอบด้วยกฎหมายก็ย่อมเป็นการแสวงหาผลประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ในตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๔/๒๕๕๔ (ประชุมใหญ่)

แม้ข้อเท็จจริงฟังได้ว่าจำเลยกับพวกเข้าไปทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนบาดเจ็บและบังคับเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไปเท่าที่คิดว่าพอกับค่าจ้างที่ผู้เสียหายเป็นหนี้พวกจำเลยอยู่เท่านั้น ไม่ได้เอาทรัพย์สินอื่นที่มีค่ามากไปด้วยก็ตาม แต่การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการกระทำที่ไม่มีความชอบตามกฎหมาย ศาลฎีกาโดยมติที่ประชุมใหญ่เห็นว่าเป็นการกระทำโดยมีเจตนาทุจริตแล้ว การกระทำของจำเลยกับพวกเป็นการปล้นทรัพย์สินผู้เสียหาย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๘๘๒/๒๕๕๐

จำเลยกระชากสร้อยผู้เสียหายและเอาสร้อยคอตั้งกล่าวไปครึ่งเส้น แม้เพื่อชดเชยที่ผู้เสียหายไม่ชำระหนี้ แต่การบังคับชำระหนี้ต้องดำเนินการตามกฎหมาย ทั้งมูลหนี้ที่จำเลยมาทวงนั้น ผู้เสียหายเบิกความว่าเกิดจากการพนันห่วยไต้ดิน อันเป็นมูลหนี้ที่มีวัตถุประสงค์ต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย ย่อมไม่ก่อให้เกิดเป็นหนี้ที่ผู้เสียหายพึงชำระ และแม้จำเลยเบิกความว่าเป็นหนี้เงินยืม จำเลยก็รับว่าที่ผู้เสียหายไม่ยอมชำระหนี้ดังกล่าวเพราะไม่มีลายมือชื่อของผู้เสียหาย หนี้กู้ยืม ๒,๐๐๐ บาท ของผู้เสียหายจึงไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือ ดังนั้น การกระชากสร้อยคอตั้งกล่าวจึงเป็นการเอาไปโดยทุจริตเพื่อแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยมีความผิดฐานฉ้อโกง

การบังคับชำระหนี้ต้องบังคับชำระหนี้ตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติเอาไว้ มิใช่บังคับกันโดยพลการ การได้ประโยชน์มาโดยไม่ชอบตามวิธีการของกฎหมาย ย่อมเป็นการแสวงหาประโยชน์อันมิควรได้โดยชอบด้วยกฎหมายอยู่ในตัว จึงน่าจะถือว่ามีเจตนาทุจริตแล้ว แต่ความเห็นไม่สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาส่วนใหญ่ ต่อมา คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๔/๒๕๕๔ วินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ว่าการกระทำความผิดดังกล่าวถือว่ามีเจตนาทุจริต

ต่อมามีคำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๗๖๗/๒๕๕๗ วินิจฉัยชัดเจนว่า แยมโทรศัพท์เคลื่อนที่เพื่อบังคับชำระหนี้ เป็นความผิดฐานฉ้อโกงทรัพย์

ดังนั้นหลักที่ว่า การบังคับชำระหนี้โดยเอาทรัพย์สินอื่นไปเพียงพอแก้หนี้ จะถือว่า “ขาดเจตนาทุจริต” คงนำมาใช้อีกไม่ได้แล้ว

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕

“ผู้ใดลักทรัพย์

(๑) ในเวลากลางคืน

(๒) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกขภัยแก๊วไฟฟ้า หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด ๆ

(๓) โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(๔) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จ้างให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้

(๕) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(๖) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(๗) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(๘) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(๙) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือในสวนสาธารณะ

(๑๐) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(๑๑) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(๑๒) ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์ หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรมนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์สินที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่ผู้มีอาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้ทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๔ ก็ได้”

ก. พฤติการณ์ประกอบกรกระทำ ได้แก่

(๑) ลักทรัพย์ในเวลากลางคืน คือ การลักทรัพย์ในระหว่างพระอาทิตย์ตกและพระอาทิตย์ขึ้นเพราะความมืดทำให้การลักทรัพย์สะดวกขึ้น คนส่วนใหญ่พักผ่อนหลับนอนกันแล้ว พระอาทิตย์ขึ้นและตกเมื่อใดนั้นถือเอาตามข้อเท็จจริง เช่น เวลา ๑๘ นาฬิกา อาจเป็นกลางคืนในเดือนธันวาคม แต่ในเดือนมีนาคมพระอาทิตย์ยังไม่ตกจึงเป็นเวลากลางวัน เป็นต้น

(๒) ลักทรัพย์ในบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัยหรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุทุกขภัยแห่งรถไฟ หรือยานพาหนะอื่นที่ประชาชนโดยสารหรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นว่านั้นหรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัวภัยอันตรายใด กฎหมายเพิ่มโทษเพราะเป็นการฉวยโอกาสในขณะที่ประชาชนตื่นตกใจ ไม่ใช่เพราะไปซ้ำเติมผู้ที่ประสบภัย ดังนั้นการลักทรัพย์ผู้ที่ถูกขโมยอยู่ในบริเวณดังกล่าว แม้จะไม่ใช่ผู้เคราะห์ร้ายก็เพิ่มโทษตามมาตรานี้ (ฎีกาที่ ๑๘๐๙/๒๕๑๒)

การลักทรัพย์ในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุซึ่งอุบัติเหตุนั้นเฉพาะที่เกิดแก่รถไฟหรือยานพาหนะที่ประชาชนโดยสารเท่านั้น หากไม่ได้ความเช่นนั้น เพียงแต่บรรยายฟ้องว่าจำเลยลักทรัพย์ของผู้เสียหายในบริเวณที่มีอุบัติเหตุรถยนต์เฉี่ยวชนกัน ซึ่งผู้เสียหายเป็นผู้ขับรถยนต์ประสบอุบัติเหตุลงโทษจำเลยตามข้อนี้ไม่ได้ (ฎีกาที่ ๔๐๒/๒๕๔๖)

(๓) ลักทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์โดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ หมายถึง การตัดช่อง ปีนหรือจัดสิ่งกีดกั้นหรือป้องกันบุคคลหรือทรัพย์ที่คนผ่านเข้าไปได้ เช่น การตัดช่อง ปีนหรือจัดสิ่งกีดกั้นหรือป้องกันบุคคลหรือทรัพย์ที่คนผ่านเข้าไปได้ เช่น ผ่านรั้ว ลูกกรง เหล็กดัด ประตู หน้าต่าง (ฎีกาที่ ๔๑๔/๒๕๓๓, ๒๐๑๔/๒๕๕๐) แต่หากจำเลยลักทรัพย์โดยใช้ลูกกุญแจไขกุญแจรถซึ่งใส่พิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา ไม่เป็นพิดฐานลักทรัพย์โดยองค์ประกอบพิเศษตามมาตรา ๓๓๕ (๓) เพราะกุญแจที่ใส่ไว้ไม่ใช่สิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์เหมือนเช่นรั้วหรือลูกกรงหน้าต่างประตู ทั้งการไขกุญแจก็หาใช่เป็นการทำอันตรายแก่ตัวกุญแจ อันจะเข้าเกณฑ์ตามอนุบัญญัติดังกล่าวไม่ (ฎีกาที่ ๑๐๘๐/๒๕๑๑)

การใช้กุญแจพิดกุญหมาย (กุญแจผี) ไขตู้โชว์แล้วลักเอาทรัพย์ไป ยังไม่ใช่เป็นการลักทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองทรัพย์หรือโดยผ่านสิ่งเช่นว่านั้นเข้าไป ตามความหมายของประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๕ (๓) (ฎีกาที่ ๒๒๕๐/๒๕๑๕)

การที่จำเลยเข้าไปในรถกระบะของผู้เสียหายโดยผ่านทางประตูรถแม้ไม่ปรากฏร่องรอยการถูกจัดแงะ ซึ่งฟังไม่ได้ว่าจำเลยได้ทำอันตรายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ก็ตาม เข้าไปถือว่าเป็นการผ่านสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์เข้าไปด้วยประการใด ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๕ (๓) แล้ว (ฎีกาที่ ๓๐๐๕/๒๕๕๓)

การใช้โช้คห้องยึดกล้องวิดีโอของกลางกับตู้โชว์ เป็นการขัดขวางไม่ให้มีการนำกล้องวิดีโอของกลางไป อันมีลักษณะเป็นสิ่งที่กีดกันสำหรับคุ้มครองกล้องวิดีโอของกลางเหมือนเช่นรั้วหรือลูกกรงหน้าต่าง ประตูบ้าน ดังนั้น การที่จำเลยตัดโช้คห้องที่ยึดกล้องวิดีโอของกลางกับตู้โชว์จนขาดออกแล้วลักกล้องวิดีโอของกลางไป จึงเป็นการลัก ทรัพย์โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันสำหรับคุ้มครองทรัพย์ (ฎีกาที่ ๘๙๙๓/๒๕๕๐)

จ.๑ ใช้คีมตัดลวดและซิลซึ่งใช้ปิดฝาถังน้ำมันเพื่อเปิดดูเอาน้ำมันที่จะดูออกมา ก็ถูกจับเสียก่อน จ.๑ มีความผิดเพียงพยายามลักทรัพย์ โดยทำอันตรายสิ่งกีดกันและผ่านเข้าไปตามมาตรา ๘๐, ๓๓๕ (๓) (ฎีกาที่ ๑๐๘๒/๒๕๔๙)

ต้องเป็นการทำลายสิ่งกีดขวางนั้นเพื่อเข้าไป คือจะต้องมีการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเกี่ยวกับสิ่งกีดกัน แล้วผ่านเข้าไป หากประตูห้องเปิดอยู่ มิได้มีสภาพเป็นสิ่งที่กีดกันคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ จำเลยเดินผ่านเข้าไปลัก ทรัพย์ไม่ผิดข้อนี้ (ฎีกาที่ ๙๘/๒๕๓๒) หรือหากได้ทรัพย์แล้วจึงพังออกมาไม่ใช่ข้อนี้เช่นกัน

(๔) ลักทรัพย์โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้จำนงให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เป็นใจเปิดไว้ให้ เช่น ปีนเข้าทางหน้าต่าง (ฎีกาที่ ๓๕๐/๒๔๙๕) เข้าทางช่องลม เปิดหลังคาบ้านหรือเข้าทาง “คอก่าน” หรือท่อระบายน้ำ เป็นต้น **การรู้เห็นเป็นใจ**อาจไม่ถึงขั้นเป็นผู้สนับสนุน แต่ถ้าเพียงแต่ลืมใส่กลอนหน้าต่างหรือเจ้าของบ้านได้เปิดไว้เพื่อล่อขโมย โดยไม่มีการรู้เห็นเป็นใจกับขโมย ก็ไม่ใช่เหตุฉกรรจ์ การ “เปิดไว้ให้” ไม่จำเป็นต้องถึงขนาดเปิดประตูหรือหน้าต่างเพียงแต่ตั้งใจไม่ใส่กลอนก็ใช้ได้แล้ว

(๕) ลักทรัพย์ โดยแปลงตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้า หรือทำด้วยประการอื่นเพื่อบังคับให้เห็นหรือจำหน้าได้ เช่น เอาวิกผมมาใส่ เอาถุงน่องสตรีหรือใช้หมวกไหมพรมมาคลุมศีรษะ ใส่หนวด เอาสีดำมาทาหน้า เป็นต้น

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๑/๒๕๖๘ ในการชิงทรัพย์จำเลยสวมหมวกนิรภัย ทั้งเมื่อพิจารณาภาพถ่ายจากกล้องวงจรปิดก่อนเกิดเหตุปรากฏว่าจำเลยขับรถจักรยานยนต์ออกจากบ้านพัก โดยจำเลยมิได้สวมหมวกนิรภัย แต่ช่วงเวลาที่จำเลยก่อเหตุชิงทรัพย์คดีนี้แล้วหลบหนีไป จำเลยสวมหมวกนิรภัย หากจำเลยมีเจตนาที่จะป้องกันภัยอันตรายจากอุบัติเหตุอันเกิดจากการไม่สวมหมวกนิรภัย อันเป็นการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.จราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ โดยเคร่งครัด ไม่มีเจตนาที่จะปิดบังอำพรางใบหน้าในการกระทำความผิดแล้ว จำเลยย่อมต้องสวมหมวกนิรภัยมาตั้งแต่ขณะขับรถจักรยานยนต์ออกจากบ้านพัก การที่จำเลยเพียงสวมหมวกนิรภัยก่อนเกิดเหตุเพียงเล็กน้อย ย่อมเป็นข้อบ่งชี้ว่า จำเลยมีเจตนาสวมหมวกนิรภัยเพื่อปิดบังใบหน้าอันเป็นการทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ในขณะก่อเหตุชิงทรัพย์ หากใช่เป็นการสวมหมวกนิรภัยในขณะขับขี่รถจักรยานยนต์บนท้องถนน อันเป็นการปฏิบัติตาม พ.ร.บ.จราจรทางบกตามที่จำเลยฎีกาไม่ เมื่อขณะก่อเหตุชิงทรัพย์ จำเลยปิดบังใบหน้าด้วยหมวกนิรภัย อันเป็นการทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้ และโดยใช้อยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม จึงเป็นการชิงทรัพย์ที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ใน ป.อ. มาตรา ๓๓๕ (๕) วรรคหนึ่ง จำเลยจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์โดยทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้และโดยใช้อยานพาหนะเพื่อกระทำความผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตรี

(๖) ลักทรัพย์โดยลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน เช่นแสดงตัวว่าเป็นเจ้าพนักงานขอค้นบ้าน และเข้าไปในบ้าน แล้วขู่เอาทรัพย์ไป (ฎีกาที่ ๘๑๐/๒๕๒๐) หากเป็นเจ้าพนักงานจริงอาจมีความผิดตามมาตรา ๑๔๘ ได้

(๗) ลักทรัพย์โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป ได้แก่ การมีอาวุธโดยสภาพ คือสิ่งที่ทำขึ้นเพื่อใช้ประหัตประหารหรือทำร้าย เช่น มีด ดาบ หอก แหวน หลาว ปืน ระเบิด สนับมือ เป็นต้น หรืออาวุธ โดยการใช้หรือเจตนาจะใช้คือ สิ่งที่มีได้สร้างขึ้นเพื่อการประหัตประหาร เช่น เอามีด พร้าไปฟันมะพร้าว เพื่อลัก พอดีเจ้าของมาพบเข้าจึงใช้มีดพร้านั้นขู่เจ้าทรัพย์ มีดพร้าซึ่งไม่ใช่อาวุธโดยสภาพ กลายเป็นอาวุธโดยเจตนาจะใช้อย่างอาวุธ ทำนองเดียวกับการมีมีดและขวาน แม้ไม่ปรากฏว่าจะนำออกมาใช้ขู่เข็ญ ก็ไม่เป็นการชิงทรัพย์ แต่เป็นการลักทรัพย์โดยมีอาวุธ (ฎีกาที่ ๗๓๐/๒๕๐๙) หรือ ชักส่วออกมาขู่จะทำร้าย (ฎีกาที่ ๒๐๐๙/๒๕๒๒)

ในทางกลับกันยาพิษหรือยาสลบแม้จะทำให้ถึงตายหรืออันตรายสาหัสได้ แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่ใช้อย่างอาวุธ หากพกพาไปในการลักทรัพย์ไม่ใช่มีอาวุธตามข้อนี้

ส่วนการร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป หมายถึง การเป็นตัวการด้วยกัน ถ้าต่างคนต่างทำ ลักทรัพย์เสร็จแล้วไปช่วยขนของ เช่น ส. พาจำเลยไปขนสุราซึ่งกองอยู่หน้าโรงเก็บสินค้า ล. ที่ ส. เป็นลูกจ้างอยู่ มิได้ไปขนสุราจากโรงเก็บสินค้า ก. และโรงเก็บสินค้า พ. ที่ผู้เสียหายนำสุราไปเก็บรักษาไว้ แสดงว่า ส. ลักสุราของผู้เสียหายและขนสุราดังกล่าวออกจากโรงเก็บสินค้า ก. ไปเก็บไว้ที่โรงเก็บสินค้า ล. ตอนที่จำเลยไปช่วยขนสุราของผู้เสียหายจึงเป็นเวลาที ส. ลักสุราของผู้เสียหายเสร็จแล้ว จำเลยจึงมิได้เป็นตัวการร่วมกับ ส. ลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๔๓๙/๒๕๓๙) ไม่ต้องด้วยเหตุฉกรรจ์ ร่วมกันไปจุดผู้หญิง พวกของจำเลยคนหนึ่งไปลักทรัพย์ก็ดี (ฎีกาที่ ๗๑๘/๒๕๑๑) หรือร่วมกันไปทำร้ายเขาแต่อีกคนเอาทรัพย์เขาไปด้วย ไม่ใช่ร่วมกันลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๕๒๘/๒๕๔๗)

(๘) ลักทรัพย์ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดย
ไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ ความหมายของเคหสถาน เป็นไปตามคำนิยามในมาตรา ๑ (๔)
คือ สิ่งที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัย... และให้หมายความรวมถึงบริเวณที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตาม
เช่น เล้าไก่ที่อยู่ในที่ดินบริเวณที่อยู่อาศัยเป็นเคหสถาน (ฎีกาที่ ๓๙๓/๒๕๐๙) โรงเรือน เรือหรือแพ ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่
อาศัยตามปกติ แม้จะใช้เก็บของหรือขายของด้วย โดยมีคนนอนเฝ้าเวลากลางคืน (ฎีกาที่ ๑๔๑๒/๒๕๐๕) แพที่คน
อยู่อาศัย ห้องในโรงแรมเป็นเคหสถาน ตู้นอนในรถไฟในระหว่างเดินทางไม่เป็นเคหสถาน แต่ถ้าเป็นตู้นอนของ
คนงานประจำขบวนรถเป็นเคหสถานได้ ที่พักคนงาน กินอยู่หลับนอนชั่วคราวระหว่างก่อสร้างอาคารเป็นเคหสถาน
จำเลยเข้าไปในโรงพักคนงานชั่วคราวที่ใช้เป็นที่อยู่หลับนอนของคนงาน นั่งยอง ๆ เอามือคลำกุญแจลังเครื่องมือ
พอดีคนงานของผู้เสียหายตื่นขึ้นและร้องว่า “ขโมย” จำเลยจึงผละหนีไป การกระทำของจำเลยเป็นความผิดฐาน
ร่วมกันบุกรุกและ พยายามลักทรัพย์ในเคหสถาน (ฎีกาที่ ๒๔๕๗/๒๕๑๖)

บริเวณบ้านที่มีรั้วล้อม เช่น สนาม สวนครัว คอกหมู เล้าไก่ ไมใช่ที่ซึ่งคนอยู่อาศัยก็จริงแต่อยู่ห่างจากเรือนผู้เสียหายประมาณ ๑ เมตร แม้แยกออกไปต่างหากจากตัวเรือนแล้ว ก็ยังอยู่ในที่ดินเป็นบริเวณของโรงเรือนซึ่งมีรั้วอยู่ด้วย มิใช่อยู่ในที่ซึ่งเป็นบริเวณต่างหากจากโรงเรือนซึ่งใช้เป็นที่คนอยู่อาศัย จำเลยลักไก่ในเล้าซึ่งอยู่ในบริเวณที่อยู่อาศัย จึงเป็นการลักทรัพย์ในเคหสถานที่จำเลยได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตเป็นความผิดมาตรา ๓๓๕ (๘) ด้วย (ฎีกาที่ ๓๔๓/๒๕๐๙)

บริเวณโรงอาหาร (ฎีกาที่ ๒๘๔๕/๒๕๔๓) หรือที่จอดรถของวิทยาลัยไม่ใช่สถานที่ราชการ (ฎีกาที่ ๕๑๕๒/๒๕๔๘)

สถานที่ทำงานของรัฐวิสาหกิจไม่ใช่สถานที่ราชการ (ฎีกาที่ ๑๒๔๓/๒๕๔๕)

การลักทรัพย์ในเคหสถาน... ที่ตนได้เข้าไป โดยไม่ได้รับอนุญาต หมายถึงต้องเข้าไปทั้งตัว มิใช่เพียงส่วนหนึ่งส่วนใดของร่างกาย (ฎีกาที่ ๒๑๓๘/๒๕๓๗) เพียงแต่ยื่นมือเข้าไปลักทรัพย์ไม่เข้าข้อนี้ (ฎีกาที่ ๒๔๒๑/๒๕๓๒) แต่หากจะป็นเข้าไปในเคหสถาน แม้ตัวไม่ได้เข้าไปเป็นพยายามลักทรัพย์ในเคหสถานได้ (ฎีกาที่ ๑๕๒/๒๔๘๑, ๘๑๓/๒๔๙๐) รวมถึงใช้กุญแจไขประตูห้องเพื่อเข้าไปลักทรัพย์แต่ไม่ทันได้เข้าไปด้วย (ฎีกาที่ ๔๘๐/๒๕๓๗) หากได้รับอนุญาตให้เข้าไปแล้ว ถือโอกาสลักทรัพย์ก็ไม่เข้าข้อนี้ (ฎีกาที่ ๖๘๒๕/๒๕๓๘)

หรือถ้ามอบกุญแจบ้านและกุญแจห้องนอนให้จำเลยกับพวกเข้าไปเดินสายไฟในบ้าน และจำเลยกับพวกทำไฟรวมกันอยู่ในห้องนอน ถือได้ว่าจำเลยได้รับอนุญาตให้เข้าไปในห้องนอนด้วย เมื่อจำเลยลักเอาสายสร้อยข้อมือที่วางอยู่ที่โต๊ะเครื่องแป้งในห้องนอนไป จึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา มิใช่ลักทรัพย์ในเคหสถาน ไม่เพิ่มโทษตามข้อนี้เพราะเท่ากับว่าเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต (ฎีกาที่ ๑๐๗๖/๒๕๒๖)

ถ้าเพียงให้จำเลยเฝ้าบ้าน แต่ห้องเก็บทรัพย์เจ้าทรัพย์ให้กุญแจไว้ จำเลยชวนผู้อื่นมาทำการลักทรัพย์โดยใช้เชือกคล้องถอดกลอนหน้าต่างให้เปิดออกแล้วปีนป่ายเข้าทางช่องหน้าต่าง ซึ่งมีใช้ช่องทางสำหรับให้คนไปมา และลักทรัพย์ในห้องเก็บทรัพย์ไป ดังนี้ ถือได้ว่า เจ้าทรัพย์มิได้อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในห้องเก็บทรัพย์ ซึ่งจำเลยสมคบกันเข้าไปทำการลัก จำเลยจึงย่อมมีความผิดฐานลักทรัพย์ในเคหสถาน (ฎีกาที่ ๓๕๐/๒๔๙๕)

การซ่อนตัว หมายถึงเข้าไปโดยชอบ แต่ไม่ยอมออกมา

สถานที่ราชการ หมายถึง ที่ใช้ปฏิบัติราชการ เช่น ที่ว่าการอำเภอ ศาลากลางจังหวัด รวมตลอดถึงกรณีที่ทางราชการตั้งเต็นท์เพื่อปฏิบัติราชการ เช่น ในการเลือกตั้งหรือหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ หน่วยอำเภอเคลื่อนที่ เป็นต้น แม้จะเป็นเพียงชั่วคราวด้วย

สถานที่ให้บริการสาธารณะ เช่น ที่ทำการมูลนิธิป่อเต็กตึ๊งหรือที่แจกจ่ายของบรรเทาทุกข์ของเอกชน เป็นต้น

(๙) ลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานที่รถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ
สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้าหรือในสวนสาธารณะ สาธารณสถานตามมาตรา ๑ (๓) หมายถึง สถานที่
ใด ๆ ซึ่งประชาชนมีความชอบธรรมที่จะเข้าไปได้ มิได้หมายความว่าเฉพาะอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น บนรถประจำทาง
บนขบวนรถไฟ สถานที่บนขบวนรถไฟโดยสารนั้น ไม่ใช่ที่รโหฐาน เป็นที่สาธารณสถาน (ฎีกาที่ ๒๐๒๔/๒๔๙๗)
ส่วนสถานที่บูชาสาธารณะ ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นสถานที่บูชาตามศาสนา ดังนั้น ศาลเจ้าก็เป็นสถานที่บูชา
สาธารณะตามข้อนี้ด้วย โดยไม่จำเป็นต้องมีรั้วรอบขอบเขต

ส่วนที่จอดรถหรือเรือสาธารณะ (station, terminal) ไม่ใช่ที่สาธารณะสำหรับจอดรถทั่วไป (**parking lot**) ต้องเป็นสถานที่ที่ประชาชนเข้าไปใช้บริการรถหรือเรือเหล่านั้นได้ เช่น สถานที่ขนส่งสายเหนือ (**bus station**) ท่าเรือคลองเตย เป็นต้น ไม่ว่าจะมียานหรือเรือจอดอยู่หรือไม่ก็ตาม แต่ไม่หมายถึงท่าเรือข้ามฟาก หรือที่จอดรถ ซึ่งสาธารณชนมีสิทธิจะนำรถของตนไปจอดได้ ดังนั้น ที่ซึ่งมีป้ายให้รถประจำทางหยุดรับส่งคนโดยสาร (**bus stop**) เป็นระยะ ๆ ไป จึงไม่ใช่ที่จอดรถสาธารณะตามความมุ่งหมายของกฎหมาย (ฎีกาที่ ๙๘๔/๒๕๐๘) ไม่ว่าจะมียานที่พักคนโดยสารหรือไม่ก็ตาม และไม่หมายความรวมถึงที่จอดรถตามห้างสรรพสินค้าหรือตามโรงแรมด้วย

ท่าอากาศยาน ไม่ใช่เฉพาะทางวิ่งของเครื่องบิน แต่รวมถึงบริเวณของท่าอากาศยานทั้งหมด สาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า เช่น ลัทธิพัณในโรงพักสินค้าของการท่าเรือแห่งประเทศไทย เป็นการลักทรัพย์ ในสถานที่ที่จัดไว้เพื่อบริการสาธารณหรือลักทรัพย์ในสาธารณสถานสำหรับขนถ่ายสินค้า (ฎีกาที่ ๗๑/๒๕๐๓)

ส่วนการลักทรัพย์ในยวดยานสาธารณะ ไม่ว่าจะเป็นการกระทำในเครื่องบิน รถไฟหรือในรถประจำทางก็เข้าเหตุเพิ่มโทษข้อนี้ (ฎีกาที่ ๑๙๒๖/๒๕๒๗) แม้ว่าจะดึงตัวลงมาจากรถแล้วบังคับเอาทรัพย์ไปก็ถือว่าความผิดเริ่มตั้งแต่อยู่บนรถ เช่น จำเลยยืนอยู่บนรถโดยสารโดยสารประจำทาง ใช้กำลังประทุษร้ายถึงตัวผู้เสียหายให้ลงมาจากรถแล้วบังคับเอาทรัพย์จากผู้เสียหาย การชิงทรัพย์ได้เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่จำเลยใช้กำลังประทุษร้ายในขณะที่ผู้เสียหายยังอยู่บนรถ ซึ่งเป็นการกระทำที่ต่อเนื่องกันไม่ขาดตอนกับการบังคับเอาทรัพย์จำเลยจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ในยวดยานสาธารณะตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคสอง ประกอบกับมาตรา ๓๓๕ (๙) (ฎีกาที่ ๑๐๘๔/๒๕๓๐)

(๑๐) ลักทรัพย์ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ เช่น โคมไฟฟ้าตามถนน ม้านั่ง ในสวนสาธารณะ โทรศัพท์สาธารณะ (ฎีกาที่ ๘๙๒๒/๒๕๔๖ ฎส. ๑๒ น. ๒๑๙) แต่หากจัดเอาแต่เงินที่อยู่ในเครื่องโทรศัพท์ดังกล่าวเป็นการทำให้เสียทรัพย์ และลักเงินไม่ใช่ลักโทรศัพท์ไม่เข้าข้อนี้ (ฎีกาที่ ๒๙๙๕/๒๕๔๕, ๓๘๔๑/๒๕๕๑) เป็นต้น

(๑๑) ลักษณะที่ เป็นของนายจ้าง หรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง การเป็นนายจ้างลูกจ้าง เป็นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๕๗๕ คือ มีสัญญาจ้างโดยมีสินจ้างให้กัน ไม่ใช่ข้าราชการ ซึ่งไม่ใช่ลูกจ้าง (ฎีกาที่ ๗๕๕/๒๔๙๘) กฎหมายลงโทษหนักขึ้นเพราะถือเอาความไว้วางใจระหว่างกันและลูกจ้างมีความสะดวกในการลัทธิพยานายจ้างของตนมากกว่าบุคคลทั่วไป เช่น ลูกจ้าง ลักเอาปิ่นของนายจ้างไป (ฎีกาที่ ๙๓/๒๕๔๒) ลูกจ้างเบิกสุรามายขายแล้วเอาไว้เสีย (ฎีกาที่ ๑๒๕๓/๒๕๐๖) ลูกจ้างขโมยน้ำมันเติมรถ (ฎีกาที่ ๙๕๐/๒๕๓๐)

(๑๒) หลักทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากกสิกรรมนั้น ทรัพย์ที่ต้องลักต้องเป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรม ผู้ที่ปลูกพืชพันธุ์เป็นงานอดิเรกหรือผู้มีอาชีพประมงหรือเหมืองแร่ไม่เข้าข้อนี้ และทรัพย์ที่ลักต้องเป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้หรือได้มาจากกสิกรรม เช่น ลักข้าวที่ชาวนาปลูกไว้กินเอง ลักคนไถของชาวนา เครื่องสูบน้ำที่ไว้รดน้ำในสวนของชาวไร่ เข้าข้อนี้ แต่หากลักข้าวที่ชาวนาไปซื้อมาหรือลักข้าวของชาวสวน ไม่ผิดตามข้อนี้

จำเลยลักห่าน ซึ่งเป็นของผู้มีอาชีพกสิกรรมไป แต่ไม่ได้กล่าวหาว่าห่านนั้นเป็นผลิตภัณฑ์หรือสัตว์อันมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรมหรือได้มาจากการกสิกรรม จึงยังไม่เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ (๑๒) (ฎีกาที่ ๑๗๓๓/๒๕๐๖) ไม่มีเหตุเพิ่มโทษ

เหตุเพิ่มโทษ (มาตรา ๓๓๕ วรรคสอง)

๑. การกระทำทั้ง ๑๒ ข้อนี้ มีโทษสูงกว่าการลักทรัพย์ทั่ว ๆ ไป และผู้กระทำจะต้องรับโทษสูงขึ้นอีก ถ้าเป็นการกระทำที่เข้าลักษณะที่บัญญัติไว้ใน (๑) - (๑๒) ตั้งแต่ ๒ अनुมาตราขึ้นไป เช่น ลักทรัพย์ของกสิกร (๑๒) โดยมีอาวุธ (๗) หรือในเวลากลางคืน (๑) แต่ถ้ากระทำร่วมกัน ๒ คน โดยมีอาวุธอยู่ใน (๗) अनुมาตรา เดียวกันไม่ต้องรับโทษสูงขึ้นตามวรรคสองนี้ เป็นต้น

๒. ผู้กระทำจะต้องระวางโทษสูงขึ้นอีก ถ้าเป็นการลักโค กระบือหรือเครื่องจักรกลรถไถนา ที่ผู้มี อาชีพกสิกรรมมีไว้สำหรับประกอบกสิกรรม (มาตรา ๓๓๕ วรรคสาม)

เหตุลดโทษ (มาตรา ๓๓๕ วรรคสี่)

ได้แก่ การกระทำด้วยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทานและทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย เช่น ด้วยความอดอยากหรือเจ็บป่วยไม่มีเงินซื้อทำให้ต้องลักยาหรืออาหารมารับประทาน แม้ว่าจะพอมีทางทำงานหาเงินมาซื้อยาได้ก็ตาม ซึ่งต่างจากการกระทำด้วยความจำเป็น อันเป็นเหตุยกเว้นโทษและทรัพย์สินที่ลักต้องมียาเล็กน้อยด้วย ถ้าอดอาหารจนต้องขโมยทองซึ่งมีราคามากไปขายหรือขโมยเบ็ดซึ่งมียาเพียง ๕๐ บาท แต่ไม่ได้ทำเพราะยากจนเหลือทนทาน ก็ไม่ได้รับการลดโทษ

การกระทำความผิดตามมาตรา ๓๓๕ จะลดโทษตามมาตรา ๓๓๔ ได้นั้น มิใช่ทรัพย์สินมีราคาเล็กน้อยอย่างเดียว ผู้กระทำต้องกระทำด้วยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทานเป็นหลักประกอบด้วย (ฎีกาที่ ๕๐๑/๒๕๐๘)

ข. การลักวัตถุในทางศาสนา (มาตรา ๓๓๕ ทวิ) ได้แก่

การลักทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูป ไม่ว่าจะเป็นรูปหล่อหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป เช่น พระเศียร พระหัตถ์ พระกร เป็นต้น แต่ไม่รวมถึงผงดินปลุกเสกที่บรรจุในองค์พระ ผงดินของขลังที่บรรจุในฐานองค์พระพุทธรูปได้มาจากแหล่งสำคัญในทางพุทธศาสนาที่ประชาชนเคารพนับถือ โดยสภาพเป็นผงดินธรรมดา การนำมาบรรจุในองค์พระพุทธรูปเพื่อให้ประชาชนเลื่อมในศรัทธาในองค์พระพุทธรูปยิ่งขึ้นนั้น ไม่ใช่วัตถุทางศาสนาซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของประชาชน และคำว่า “ส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป” ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ทวิ นั้นหมายถึงส่วนประกอบขึ้นเป็นรูปร่างพระพุทธรูป เช่น พระเศียร พระหัตถ์ พระกร และพระบาท ฯลฯ ซึ่งถ้าหากส่วนหนึ่งส่วนใดถูกตัดหรือถูกทำลายย่อมทำให้พระพุทธรูปขาดความสมบูรณ์ ส่วนผงดินของขลังที่บรรจุอยู่ในฐานองค์พระพุทธรูป แม้จะถูกนำออกไปก็หาทำให้พระพุทธรูปขาดความสมบูรณ์ไปไม่ รูปลักษณะของพระพุทธรูปยังคงอยู่ในสภาพเดิม ผงดินของขลังจึงไม่เป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของพระพุทธรูป ดังนั้น การที่จำเลยลักเอาผงดินของขลังไปจึงไม่เป็นความผิดตามบทกฎหมายดังกล่าว (ฎีกาที่ ๗๔๕/๒๕๒๐)

ส่วนวัตถุในทางศาสนา คือสิ่งที่ศาสนิกทั้งหลายในศาสนานั้น ๆ เคารพนับถือ เช่น ไม้กางเขนหรือเทวรูปพระคิวัระ พระนารายณ์ พระพรหมฯ ในเทวาลัยของศาสนาพราหมณ์ (แต่รูปฤาษีไม่ใช่วัตถุทางศาสนา) บางศาสนาไม่มีวัตถุในทางศาสนา รูปพระฤาษีเดินดงที่จำเลยเอาไปนั้นเก็บอยู่ในหีบบนกุฏิพระ ทางนำสืบไม่ปรากฏว่าเป็นที่สักการะบูชาของประชาชน หรือต้องเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๓๕ ทวิ การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๙ ทวิ (ฎีกาที่ ๒๓๘๒/๒๕๑๙) ตลอดจนส่วนหนึ่งส่วนใดของวัตถุดังกล่าว เช่น ส่วนของโบสถ์หรือวิหาร บานประตู เป็นต้น ทั้งนี้ พระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนานั้น ๆ จะต้องเป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาเป็นสมบัติของชาติด้วย ดังนั้นหากเป็นเพียงเศษกระเบื้องหลังคาโบสถ์ ช่อฟ้า หน้าบัน ถ้วยเคลือบประดับผนังโบสถ์ไม่ใช่วัตถุทางศาสนา เอาไปจากโบสถ์อันเป็นที่เคารพสักการะของประชาชนก็ไม่เข้า ๓๓๕ ทวิ (ฎีกาที่ ๒๐๖๓/๒๕๑๕)

จำเลยลักพระเครื่องยอดธงเป็นของส่วนตัวของเจ้าทรัพย์ เหตุเกิดในบริเวณวัด เห็นได้ว่าพระเครื่องของกลางไม่อยู่ในฐานะอันเป็นที่สักการบูชาของประชาชน แม้เหตุลักทรัพย์จะเกิดในบริเวณวัด จำเลยยังไม่มี ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ทวิ (ฎีกาที่ ๑๑๔๒/๒๕๑๕)

ชุดพบพระพุทธรูปและสิ่งสัมฤทธิ์แล้วนำมาสักการบูชาไว้ในห้องที่บ้านของตน โดยมีได้แจ้งหรือนำส่งมอบให้เป็นสมบัติของชาติ เมื่อเพื่อนบ้านทราบก็มากราบไหว้สักการบูชาอยู่ได้ประมาณ ๓ วันก็ถูกลักไป นั้นยังไม่พอฟังว่าทรัพย์ดังกล่าวเป็นที่สักการบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ทวิ (ฎีกาที่ ๑๐๒๔/๒๕๑๘)

พระพุทธรูปที่จำเลยลักไปหน้าตักกว้าง ๕ นิ้ว ตั้งไว้ที่มุมโต๊ะบูชาในห้องของหอสดมภ์ ถือไม่ได้ว่าเป็นทรัพย์อันเป็นที่สักการบูชาของประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรก แม้จำเลยจะลักพระพุทธรูปนี้ในวัดก็ไม่ใช่ความผิดตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคสอง (ฎีกาที่ ๑๘๑๒/๒๕๒๗) ไม่ใช่ทรัพย์ตาม มาตรานี้

ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นอีก ถ้าได้ลักทรัพย์อันเป็นวัตถุในทางศาสนา ดังกล่าว ในวัด สำนักสงฆ์หรือสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถาน อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการ หรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

ค. เหตุการณ์อื่น ๆ (มาตรา ๓๓๖ ทวิ) ได้แก่

ถ้าได้กระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจ หรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจหรือ
ลักทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้ยานพาหนะ เพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด
เพื่อพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เช่น แต่งชุดพรางสีเขียวไปลักทรัพย์หรือวิ่งราวเครื่องรับ
วิทยุพร้อมเครื่องบันทึกเสียงของผู้เสียหายไปโดยใช้รถจักรยานยนต์เป็นพาหนะ เพื่อสะดวกแก่การกระทำ
ผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุม (ฎีกาที่ ๔๔/๒๕๒๐) เป็นต้น ผู้กระทำจะต้องรับ
โทษหนักขึ้นจากความผิดที่กล่าวมาแล้วอีกกึ่งหนึ่ง

ความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (มาตรา ๓๓๖)

การกระทำ ได้แก่ การลักทรัพย์ โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า การ “ฉกฉวยเอาซึ่งหน้า” เป็นเหตุให้ความผิดนี้แตกต่างจากลักทรัพย์ธรรมดา หมายถึง การเอาไปโดยที่เจ้าของทรัพย์หรือผู้ครอบครองรู้สึกตัวอยู่ เช่น กระชากกระเป๋าถือแบบสะพายที่ผู้เสียหายสะพาย (ฎีกาที่ ๖๒๕๒/๒๕๓๑) แย่งสลากกาชาดไปจากมือผู้เสียหาย (ฎีกาที่ ๒๖๘๖/๒๕๓๔) แย่งโทรศัพท์มือถือ (ฎีกาที่ ๖๗๒๖/๒๕๕๗) กระชากสร้อยคอ (ฎีกาที่ ๔๘๘๒/๒๕๕๐)

ดังนั้นเป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าจำเลยมีความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ แต่ไม่จำเป็นต้องวิ่งหรือคว้าไปโดยพฤติการณ์พิเศษแต่อย่างใด เช่นเข้าไปในร้านของซื้อสุราเจ้าของร้านบอกว่าหมดเวลาแล้วขายไม่ได้ จำเลยพูดว่าไม่ขายก็จะเอาไปกินเฉย ๆ แล้วจำเลยหยิบขวดสุราออกจากร้านไปด้วย ดังนั้นเป็นการลักทรัพย์โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า เข้าองค์ประกอบความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (ฎีกาที่ ๙๑๙/๒๕๐๓)

และไม่จำเป็นต้องกระทำข้างหน้าทรัพย์สิน เช่น จำเลยที่ ๑ กระชากสร้อยคอผู้เสียหายได้แล้ววิ่งหนีไปซ่อนท้ายรถจักรยานยนต์ที่จำเลยที่ ๒ จอดติดเครื่องคอยอยู่ห่างที่เกิดเหตุ ๑๐ วาเศษ แล้วจำเลยที่ ๒ ขับรถนั้นพาจำเลยที่ ๑ หนีไปในทันใด พฤติการณ์เช่นนี้แสดงว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกับจำเลยที่ ๑ ในการกระทำความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์สินโดยแบ่งหน้าที่กันทำ (ฎีกาที่ ๑๓๑๕/๒๕๑๓) นอกจากนี้การเอาทรัพย์สินไปซึ่งหน้า มิใช่เพียงแต่เห็นหน้ากันขณะเอาไป แต่ต้องอยู่ในระยะใกล้กับเจ้าของทรัพย์สินด้วย หากห่างไกลออกไปก็ไม่ใช่วิ่งราวทรัพย์สิน (ฎีกาที่ ๑๐๓๔๔/๒๕๕๐)

ทรัพย์สินบางอย่างหาก “ฉกฉวย” หรือเอาไปโดยเร็วไม่ได้โดยสภาพ เช่น ยกพระพุทธรูปองค์ใหญ่แล้วอุ้มหนีไปต่อหน้า (ฎีกาที่ ๑๙๑/๒๕๓๒) หรือสุกรตัวเกิดเหตุมีน้ำหนักเกือบ ๒๐๐ กิโลกรัม ไม่สามารถอุ้มหรือจับไปได้โดยง่าย (ฎีกาที่ ๗๐๕๓/๒๕๔๕) แย่งโคกระบือจากมือเด็กแล้ววิ่งไป ย่อมเป็นวิ่งราวทรัพย์สินนั้น ๆ ไม่ได้ในตัว

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๑๔๖/๒๕๖๒ จำเลยเข้าไปที่ร้านโดนัทที่เกิดเหตุแล้วบอก ส. พนักงานขายว่า "โดนัทที่เหลืออยู่ขอหมด" เมื่อ ส. นำโดนัทบรรจุใส่กล่องและนำกล่องใส่ถุงพลาสติก และคิดเงินว่าจำนวน ๑,๔๔๐ บาท จำเลยพูดว่า "ทำไมต้องจ่าย เพราะเป็นหุ้นส่วนบริษัท หนูรู้มัยว่าพี่เป็นใคร ถ้าไม่รู้ให้โทรไปถาม อ. บอกเค้าว่า น้องชายเค้าที่เป็นเจ้าของตัวจริงจะเอาไปทานบ้าง อีกไม่กี่วันร้านก็ปิดไม่ใช่หรอ" และหยิบเอาขนมโดนัทเดินออกจากร้านที่เกิดเหตุ เมื่อจำเลยทราบดีอยู่แล้วว่า ธุรกิจโดนัทที่ร้านเกิดเหตุเป็นธุรกิจในรูปหุ้นส่วน อ. เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งที่ยอมรับผิดชอบในผลกำไรขาดทุน และทราบว่า อ. เป็นผู้บริหารธุรกิจขายโดนัทจนห้ามมิให้ ท. ที่เป็นน้องชายของจำเลยมายุ่งได้ เงินลงทุนของครอบครัวจำเลยที่ร้านเกิดเหตุหมดไปแล้ว และเป็นภาระหนี้สินที่ ส. และ ล. บิดามารดาจำเลยต้องไปดำเนินการเอากับ อ. ต่างหาก ดังนั้น พฤติการณ์ของจำเลยลักษณะหลอกว่าจะมาขนมโดนัททั้งหมดและเอาขนมโดนัทไปโดยจงใจไม่จ่ายเงินยอมทำให้ ส. พนักงานขาย ต้องรับผิดชอบในราคาขนมโดนัทดังกล่าว การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำโดยทุจริตอันเป็นความผิดฐานฉ้อโกงแล้ว ส่วนการที่จำเลยยังถือถุงขนมโดนัทอยู่ภายในศูนย์การค้าด้วยท่าทางการเดินเป็นปกติ ไม่มีลักษณะท่าทางกำลังวิ่งหลบหนี ทั้ง ส. ไม่ได้เรียกพนักงานรักษาความปลอดภัยให้ตามจำเลยมาจ่ายเงิน หากทำให้ความผิดฐานฉ้อโกงที่สำเร็จแล้วไม่มีความผิดไม่

คำพิพากษาฎีกา ๘๐๙/๒๕๖๘ การที่จำเลยดึงเอาสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ยังไม่ได้ตรวจไปจากมือของโจทก์ร่วมโดยไม่ได้รับอนุญาตแต่ต่อมาโจทก์ร่วมก็ยินยอมปล่อยให้จำเลยนำสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไปตรวจได้โดยจำเลยไม่ได้หลบหนี พฤติการณ์การกระทำของจำเลยที่เอาสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไปตรวจรางวัลให้แก่โจทก์ร่วมจึงเป็นเพียงการถือวิสาสะเท่านั้น ยังฟังไม่ได้ว่าเป็นการลักสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไปโดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้าอันเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ในเวลากลางคืนหรือความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ตามที่โจทก์ฟ้อง แต่อย่างไรก็ดี เมื่อจำเลยได้รับสลากกินแบ่งรัฐบาลจากโจทก์ร่วมไปครอบครองแล้วจำเลยกลับเอาสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมไป เมื่อโจทก์ร่วมทวงถามก็ไม่ยอมคืนให้แก่โจทก์ร่วมโดยปราศจากเหตุผลอันจะอ้างตามกฎหมายได้ การกระทำของจำเลยจึงเป็นการครอบครองสลากกินแบ่งรัฐบาลของโจทก์ร่วมแล้วเบียดบังเอาเป็นของตนเองหรือบุคคลที่สามโดยทุจริต จึงเป็นความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๕๒ วรรคหนึ่ง

เหตุเพิ่มโทษ

๑. ถ้าการวิงวาททรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าถึงอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตายต้องรับโทษสูงขึ้นอีกตามลำดับ ผู้ที่ได้รับอันตรายนี้ต้องเป็นผู้อื่นไม่ใช่ผู้ร่วมกระทำผิดด้วยกัน เช่น ความผิดฐานฐานปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๔๐ วรรคสุดท้าย นั้น หมายถึงบุคคลอื่น มิใช่พวกปล้นด้วยกันเอง ฉะนั้นการที่จำเลยกับพวกร่วมกันมีปืนเป็นอาวุธปล้นทรัพย์ และจำเลยได้ใช้ปืนยิงเจ้าทรัพย์บาดเจ็บและกระสุนพลาดไปถูกพวกคนร้ายด้วยกันตาย จำเลยจึงมีความผิดฐานปล้นโดยใช้ปืนยิงและฐานฆ่าคนตายโดยเจตนา (ฎีกาที่ ๑๙๑๗/๒๕๑๑) ไม่ใช่ปล้นทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย และผู้ที่ได้รับอันตรายแก่กายอาจไม่ใช่ตัวผู้ที่ถูกวิงวาททรัพย์เองก็ได้ เช่น กระชากสร้อยคอวิงหนี มีคนอยู่ในทางไม่ทันดูให้ดีจึงชนผู้นั้นล้มลงบาดเจ็บ เป็นต้น

๒. การวิ่งราวทรัพย์ที่กระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้อานพาทนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิดหรือการพาทรัพย์นั้นไปหรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ต้องรับโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง (มาตรา ๓๓๖ ทวิ) เช่น ม. กระชากสร้อยคอขาดหลุดจากคอผู้เสียหาย ผู้เสียหายได้ใช้มือจับยึดสร้อยคอของตนได้ก่อน ม. จึงแย่งเอาไปไม่ได้ แล้ว ม. วิ่งไปนั่งซ้อนท้ายรถจักรยานยนต์ของจำเลยซึ่งติดเครื่องจอดรออยู่ตามแผนที่ร่วมกันวางไว้และหลบหนีไป ดังนี้แม้สร้อยคอจะอยู่ที่มือ ม. ตอนกระชากก็เป็นการกระทำในชั้นที่มุ่งหมายจะให้สร้อยขาดหลุดจากคอผู้เสียหายเท่านั้น ม. ยังไม่ทันยึดถือเอาไป การที่ ม. จะยึดถือเอาสร้อยไปยังไม่บรรลุผล จำเลยซึ่งร่วมกระทำความผิดด้วยจึงมีความผิดฐานพยายามวิ่งราวทรัพย์ โดยใช้อานพาทนะเพื่อสะดวกแก่การกระทำความผิด (ฎีกาที่ ๓๙๓/๒๕๒๐)

หรือการที่จำเลยขี่รถจักรยานสองล้อเข้าไปในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์เพื่อลักรถจักรยานสองล้อของผู้เสียหาย รถจักรยานสองล้อที่จำเลยขี่เข้าไปย่อมเป็นพาทนะที่ให้ความสะดวกแก่จำเลยในการกระทำความผิดและหลังจากพวกของจำเลยนำรถจักรยานสองล้อของผู้เสียหายขี่หนีไปแล้ว จำเลยได้ขี่รถจักรยานสองล้อที่ขี่มาหลบหนีไปด้วย เป็นการใช้อานพาทนะหลบหนีไปเพื่อให้พ้นการจับกุม จึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๖ ทวิ (ฎีกาที่ ๒๕๓๔/๒๕๒๗)

ความผิดฐานชิงทรัพย์ (มาตรา ๓๓๙)

การชิงทรัพย์ ได้แก่ การลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายหรือขู่เข็ญว่าในทันทีนั้นจะกำลังประทุษร้ายโดยมี “มูลเหตุจงใจ”

๑. เพื่อให้ความสะดวกแก่การลักทรัพย์หรือการพาเอาทรัพย์นั้นไป เช่น จำเลยกับพวกมีอาวุธเข้ามากระชากเชือกที่ผูกกระป๋องจากเด็กชายยง เด็กชายยงกำเชือกแน่นและเอามืออีกข้างหนึ่งช่วยกำไว้ จำเลยกระชากไม่หลุดก็เข้าแกะเชือกออกจากมือเด็กชายยงทั้งสองข้างแกะอยู่นานราวอึดใจหนึ่งเชือกจึงหลุดจากมือเด็กชายยงแล้วจำเลยจับเชือกผูกกระป๋องพากระป๋องวิ่งไป การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว (ฎีกาที่ ๘๖๗/๒๕๐๒) หรือจำเลยที่ ๒ มีปืนเป็นอาวุธยืนคอยอยู่ที่ถนน จำเลยที่ ๑ เข้าไปทำที่ซื้อข้าวโพดคั่วจากผู้เสียหาย แล้วกระชากสร้อยคอผู้เสียหายพาวิ่งไป ตำรวจเดินมาพบเหตุการณ์เข้าพอดี ได้วิ่งไล่ตามในระยะใกล้ชิดจำเลยที่ ๒ ได้ยิงปืนขึ้น ๓ นัด แล้วจำเลยทั้งสองวิ่งไปด้วยกัน การที่จำเลยที่ ๒ ยิงปืนเพื่อขู่เข็ญมิให้ตำรวจไล่ติดตามไปเพื่อความสะดวกแก่การพาทรัพย์ไปนั้น จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๗๖๓/๒๕๐๙)

๒. ให้ยื่นให้ซึ่งทรัพย์สินนั้น เช่น ยิงปืนขึ้นฟ้า หรือใช้ปืนบังคับ จำเลยบังคับให้ บ. ยืมเงิน ท. มาให้จำเลย การที่จำเลยถือปืนขู่ บ. เป็นการขู่ ท. อยู่ในตัว ท. หยิบเงิน ออกมายังไม่ทันส่งมอบแก่ บ. จำเลยเอาเงินไปจากมือ ท. เป็นชิงทรัพย์ ท. (ฎีกาที่ ๑๔๖๔/๒๕๒๒) หรือใช้กิริยาขู่ โดยจำเลยที่ ๑ เอาเหล็กชุดซาฟท์มาวางบนตักให้ผู้เสียหายเห็นในขณะที่นั่งติดกันอยู่ในรถยนต์โดยสารประจำทาง แล้วพูดขอแว่นตาจากผู้เสียหาย แล้วจำเลยที่ ๑ หยิบเอาแว่นตาของผู้เสียหายจากกระเป๋าเสื้อ และดึงสเกลจากในสมุดผู้เสียหายไป ย่อมเป็นการลักทรัพย์โดยขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย อันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๙ (ฎีกาที่ ๔๑๓๐/๒๕๒๘) หรือจำเลยซึ่งไม่ปรากฏว่าเป็นคนที่คุ้นเคยรักชอบพอกับผู้เสียหายพอที่จะขอเงินกันได้ มาเตะรั้วสังกะสีและระเบียงเรือนของผู้เสียหาย ผู้เสียหายออกมาดู จำเลยขอเงิน ๑๒ บาท ผู้เสียหายว่าไม่มี จำเลยเตะรั้วและระเบียงเรือนจนสังกะสีรั้วหลุดออก ๓ แผ่น และไม่ระแนงระเบียงเรือนหลุดหลายอันถือได้ว่าเป็นการขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย (ฎีกาที่ ๕๔๙/๒๕๑๗) เป็นการขู่ว่าในทันใดนั้นจะทำร้ายถ้าไม่ให้ทรัพย์

๓. ยึดถือเอาทรัพย์สินนั้นไว้ เช่น ลักทรัพย์ได้แล้ว จำเลยเข้าไปลักทรัพย์ในเรือน ขณะที่กำลังจะออกจากเรือน บุตรของผู้เสียหายเห็น ได้ร้องขึ้น จำเลยลงจากเรือน แล้วใช้มีดแทงบุตรของผู้เสียหายตาย ดังนั้น การกระทำของ จำเลยเป็นการกระทำความผิดในวาระเดียวกันอันเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ (ฎีกาที่ ๘๓๗/๒๕๑๐)

๔. ปกปิดการกระทำความผิดนั้น เช่น บังคับไม่ให้ส่งเสียงดังหรือให้นอนคว่ำหรือทำร้ายเพื่อเป็นการทำให้ กลัว ไม่กล้าไปแจ้งความหรือเป็นพยาน หรือปล้นทรัพย์แล้วฆ่าเจ้าทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๑๒๑/๒๕๑๖)

๕. ให้พ้นจากการจับกุม ได้แก่ การทำร้ายเพื่อไม่ให้ถูกจับ เช่น จำเลยที่ ๒ มีปิ่นเป็นอาวุธยื่นคอยอยู่ที่ถนน จำเลยที่ ๑ เข้าไปทำที่ซื้อข้าวโพดคั่วจากผู้เสียหาย แล้วกระชากสร้อยคอผู้เสียหายพาวิ่งไป ตำรวจเดินมาพบเหตุการณ์เข้าพอดี ได้วิ่งไล่ตามในระยะใกล้ชิดจำเลยที่ ๒ ได้ยิงปืนขึ้น ๓ นัด แล้ว จำเลยทั้งสองวิ่งไปด้วยกัน การที่จำเลยที่ ๒ ยิงปืนเพื่อขู่เชิญมิให้ตำรวจไล่ติดตามไปเพื่อความสะดวกแก่การพาทรัพย์ไปนั้น จำเลยทั้งสองจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๗๖๓/๒๕๐๙) หรือถูกจับได้หลังลักทรัพย์จึงกีดมือผู้เสียหาย ผู้เสียหายยื่นเรียกรถแท็กซี่ จำเลยทั้งสองและพวกอีก ๑ คนเข้าไปพูดกับผู้เสียหายขอไปนอนด้วยที่โรงแรม ผู้เสียหายปฏิเสธ จำเลยทั้งสองลอบตามตัวผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ ล้วงกระเป๋ากางเกงหยิบเอาเงินสดของผู้เสียหายไป แล้วส่งเงินแก่พวกของตน แล้วทั้งหมดหลบหนีไป ผู้เสียหายวิ่งตามจับจำเลยทั้งสองได้จำเลยที่ ๑ กีดมือซ้ายและจำเลยที่ ๒ กีดมือขวาของผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายไม่ยอมปล่อยจำเลยทั้งสอง ถือว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกันลักทรัพย์ โดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคสอง (ฎีกาที่ ๑๑๘๑/๒๕๔๓)

มูลเหตุชักจูงใจอย่างใดอย่างหนึ่ง ๕ ประการนี้ ต้องเป็นมูลเหตุชักจูงใจให้ผู้กระทำใช้กำลังประทุษร้าย หรือขู่เข็ญว่าในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย

ต้องมีการลักทรัพย์คือได้ทรัพย์ไปแล้ว การชิงทรัพย์จึงจะสำเร็จ หากยังไม่ได้ทรัพย์ไป กล่าวคือ ขู่ว่าจะใช้กำลังประทุษร้ายหรือใช้กำลังประทุษร้ายแล้วแต่ยังไม่ได้ทรัพย์ไป เป็นแค่พยายาม ถ้าได้ทรัพย์ไปแล้วจึงมีการขู่หรือใช้กำลังประทุษร้ายจึงจะเป็นชิงทรัพย์สำเร็จ นอกจากนี้หากการกระทำไม่เป็นการลักทรัพย์ ก็ไม่ใช่ชิงทรัพย์ เช่น ขู่ให้ส่งเงินและเขาก็ส่งเงินให้แล้วเป็นชิงทรัพย์ แต่หากขู่ให้ครหส์โอนเงินเข้าบัญชี ไม่ได้ทรัพย์อันเป็นวัตถุมีรูปร่างไป ไม่เป็นลักทรัพย์ ก็ไม่ใช่ชิงทรัพย์ อาจเป็นกรรโชกเพราะได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิ้นไป ขู่เอาทรัพย์ที่ตนจำนำไว้คืนจากผู้รับจำนำ ไม่เป็นการลักทรัพย์ก็ไม่ใช่ชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๖๕๐/๒๕๑๐) หรือทำร้ายเขาเพื่อเอาจักรยานใช้หลบหนีแล้วก็นำไปจอดทิ้งไว้ไม่ผิดฐานลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๗๘๘๐/๒๕๔๗) ก็ไม่เป็นชิงทรัพย์ แต่อาจเป็นความผิดตามมาตรา ๓๐๙ ได้

การใช้กำลังประทุษร้าย เป็นไปตามความหมายในมาตรา ๑ (๖) ใช้กำลังประทุษร้าย หมายความว่า ทำการประทุษร้ายแก่กายหรือจิตใจของบุคคล ไม่ว่าจะทำด้วยใช้แรงกายภาพหรือด้วยวิธีอื่นใดและให้หมายความรวมถึงการกระทำใด ๆ ซึ่งเป็นเหตุให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขึ้นได้ ไม่ว่าจะโดยใช่ยาทำให้มึนเมา สะกดจิตหรือใช้วิธีอื่นใดอันคล้ายคลึงกัน มุ่งถึงการกระทำแก่ชีวิตร่างกาย มิใช่ชื่อเสียง เสรีภาพหรือทรัพย์สิน เช่น จ. ผู้เฝ้าบ้านของ น. กำลังถากหญ้าอยู่หน้าบ้าน ได้ยินเสียงแกรกในบ้าน จึงเดินไปเปิดประตู แต่เปิดไม่ออก ขณะเรียกบุตรของ น. อยู่ จำเลยที่ ๑ เข้ามาจับมือ จ. และบอกให้เข้าไปในบ้านและไม่ให้ส่งเสียงดังซึ่งขณะนั้นจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ กำลังลักทรัพย์ของเจ้าทรัพย์อยู่ การกระทำของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย จ. ถือได้ว่าจำเลยร่วมกันลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย เป็นการชิงทรัพย์ เมื่อร่วมกันกระทำ ๓ คน จึงมีความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๖๐๙/๒๕๑๖) จำเลยกับพวกมีอาวุธเข้ามากระชากเชือกที่ผูกกระป๋องจากเด็กชายยง เด็กชายยงกำเชือกแน่นและเอามือข้างหนึ่งช่วยกำไว้ จำเลยกระชากไม่หลุด ก็เข้าไปแกะเชือกออกจากมือเด็กชายยงทั้งสองข้าง แกะอยู่นานราวอึดใจหนึ่งเชือกจึงหลุดจากมือเด็กชายยงแล้วจำเลยจับ เชือกผูกกระป๋องพากระป๋องวิ่งไป การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์แล้ว (ฎีกาที่ ๘๖๗/๒๕๐๒)

ใช้มือผลักหน้าอกไม่ให้ลุกขึ้นและพูดว่า “อย่าลุก” เพื่อจะแย่งเอาทรัพย์สินเขาดังนี้ฟังได้ว่าเป็นการใช้กำลังทำร้ายและใช้วาจาขู่เข็ญว่าจะทำร้าย เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๘๒๐/๒๔๙๗, ๒๐๑/๒๕๓๖)

จำเลยที่ ๑ เป็นคนเดินแทรกเข้าไปลักปากกาจากกระเป๋าเสื้อเจ้าทรัพย์หนีไป จำเลยที่ ๒ เดินเข้ามาชนกระแทกไหล่เจ้าทรัพย์เซไป แล้วเดินตามไปด้วยกันและถูกจับพร้อมกันในขณะที่เดินไปด้วยกัน ดังนี้ เพียงพอที่จะชี้ได้ว่า การที่จำเลยที่ ๒ ใช้กำลังกายกระแทกไหล่เจ้าทรัพย์ให้เซไปก็เพื่อหวังเหนี่ยวการติดตามของเจ้าทรัพย์ให้ช้าลง โดยประสงค์ให้เป็นความสะดวกในการที่จำเลยที่ ๑ จะพาทรัพย์ที่ลักไปจากเจ้าทรัพย์หนีไปให้พ้น และเพื่อให้จำเลยที่ ๑ รอดพ้นอาญาสำหรับความผิดที่ได้กระทำลง และการใช้กำลังกายกระแทกไหล่ เป็นการใช้กำลังทำร้ายอย่างหนึ่ง จำเลยทั้งสองที่สมคบกันในการนี้ จึงต้องมีผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๔๖๙/๒๔๙๔, ๓๗๐๘/๒๕๓๗)

ขณะที่ผู้เสียหายกำลังเดินซื้อของ มีพวกจำเลยมาหลอกลวงผู้เสียหายว่าจำเลยเก็บกระเป๋าส่งเงินได้และจะแบ่งเงินส่วนหนึ่งให้ผู้เสียหายแต่ขอให้ผู้เสียหายถอดทรัพย์สินออกมาพร้อมกับทรัพย์สินของจำเลยกับพวก การที่ผู้เสียหายถอดทรัพย์สินออกมาพร้อมกับทรัพย์สินของจำเลยกับพวกเพราะมีข้อตกลงกันว่าจะมีการแบ่งทรัพย์สินให้ผู้เสียหายส่วนหนึ่ง และให้ผู้เสียหายเป็นคนถือทรัพย์สินดังกล่าวนั้น เป็นแต่เพียงผู้เสียหายส่งมอบทรัพย์สินให้จำเลยกับพวกยึดถือไว้เป็นการชั่วคราวเท่านั้น ผู้เสียหายยังมิได้ส่งผลการครอบครองให้จำเลยกับพวก ดังนั้น การที่จำเลยกับพวกร่วมกันใช้กำลังทำร้ายผู้เสียหาย และพวกจำเลยเอาทรัพย์สินบางส่วนของผู้เสียหายไป จำเลยย่อมมีความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๕๔๓๙/๒๕๔๑) การที่จำเลยที่ ๑ ยื้อแย่งไม้กวาดจากผู้เสียหายที่ ๒ และเหวี่ยงกันไปมาโดยจำเลยที่ ๑ ทำหน้าตาและส่งเสียงข่มขู่จะทำร้าย ผู้เสียหายที่ ๒ ได้รับบาดเจ็บถือได้ว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายอันเป็นกรณีที่ต่อเนื่องกับการที่จำเลยทั้งสองเข้าไปลักทรัพย์ในบ้านของผู้เสียหาย ทั้งนี้ เพื่อสะดวกแก่การพาทรัพย์สินนั้นไปและเพื่อให้พ้นจากการจับกุม จึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๖๐๒/๒๕๔๓)

ผู้เสียหายยื่นเรียกรถแท็กซี่ จำเลยทั้งสองและพวกอีก ๑ คน เข้าไปพบกับผู้เสียหายขอไปนอนด้วยที่โรงแรม ผู้เสียหายปฏิเสธ จำเลยทั้งสองลอบตามตัวผู้เสียหาย จำเลยที่ ๑ ล้วงกระเป๋าทางเกงหยิบเอาเงินสดของผู้เสียหายไป แล้วส่งเงินแก่พวกของตน แล้วทั้งหมดหลบหนีไป ผู้เสียหายวิ่งตามจับจำเลยทั้งสองได้จำเลยที่ ๑ กัดมือซ้ายและจำเลยที่ ๒ กัดมือขวาของผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายไม่ยอมปล่อยจำเลยทั้งสอง ถือว่าจำเลยที่ ๑ ร่วมกันลักทรัพย์ โดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคสอง (ฎีกาที่ ๑๑๘๑/๒๕๔๓)

ถ้าไม่ใช้แรงกายภาพโดยตรงแต่ใช้วิธีทำนองเดียวกัน เช่น จำเลยใช้ยาทำให้สลบจนผู้เสียหายมึนเมา เป็นเหตุให้ตกอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถจะขัดขืนได้ดังนี้ จึงถือได้ว่าเป็นการใช้กำลังประทุษร้าย เมื่อจำเลยได้กระทำการดังนั้นเพื่อให้เป็นความสะดวกแก่การลักทรัพย์การพาทรัพย์นั้นไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นการกระทำความผิดและเป็นการกระทำผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ (ฎีกาที่ ๕๒๙/๒๕๐๙) ใช้ผ้าชุบน้ำยาอีเทอร์ปิดจมูกผู้เสียหาย เพื่อทำให้ผู้เสียหายหมดสติ และผลักผู้เสียหายกระแทกถูกผนังห้องน้ำจนผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บท้ายทอยบวม โดยประสงค์จะเอาनाฟีกาข้อมือ ๑ เรือนและสร้อยข้อมือทองคำหนัก ๑ สลึงของผู้เสียหายที่ใส่ติดตัวอยู่ไป (ฎีกาที่ ๒๐๑/๒๕๓๖)

จำเลยกับพวกใช้ยากดประสาทอย่างแรงใส่ลงในกาแฟให้ผู้เสียหายดื่ม เมื่อผู้เสียหายดื่มแล้วสิ้นสติไป เทบจะทันทีแล้วจำเลยกับพวกได้ลักเอาทรัพย์สินของผู้เสียหายไป ผู้เสียหายฟื้นคืนสติที่โรงพยาบาลหลังจากเวลาล่วงไปประมาณ ๑๒ ชั่วโมงดังนี้ แม้ผู้เสียหายจะไม่ได้รับอันตรายแก่กายอย่างหนึ่งอย่างใดก็คือได้ว่าเป็นอันตรายแก่จิตใจของผู้เสียหายแล้ว การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคสาม (ฎีกาที่ ๓๒๖๙/๒๕๓๑)

ลอบใส่ยานอนหลับผสมลงในสุราให้ผู้เสียหายทั้งสองดื่มจนหลับหมดสติไป เป็นเหตุให้ผู้เสียหายทั้งสอง ตกอยู่ในสภาวะไม่สามารถขจัดขึ้นได้ แล้วจำเลยได้ลักทรัพย์สินของผู้เสียหายทั้งสองไป ถือได้ว่าเป็นการใช้กำลัง ประทุษร้ายเพื่อให้เป็นความสะดวกแก่การลักทรัพย์สินและพาทรัพย์สินนั้นไป การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๕๖๗/๒๕๓๗)

การที่จำเลยกับพวกอีก ๒ คน ใช้เส้นลวดกลมขนาด ๑ หุน จำนวน ๓ เส้น ยาวเส้นละ ๑๖ เมตร ทำเป็นเกลียวเส้นเดียว ซึ่งกั้นสะพานสะพานบนถนนโดยใช้เส้นลวดผูกติดกับราวสะพานทั้งสองข้างเป็นแนวเฉียง ดักรถที่ผ่านมาชนเพื่อเอาทรัพย์สิน ผู้เสียหายซึ่งมีเงินติดตัวมาด้วยกับพวกขับรถยนต์ผ่านมา และเห็นเส้นลวดดังกล่าว จึงหยุดรถได้ทันในระยะห่างราว ๓ วา แล้วลงไปดูที่ใต้สะพานพบจำเลยถือปลายลวดข้างหนึ่งจึงจับตัวไว้ดังนี้ การกระทำของจำเลยกับพวกมิใช่เป็นขั้นเตรียมเป็นการลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่กระทำไปไม่ตลอดถือได้ว่าจำเลยพยายามกระทำความผิดและเป็นการพยายามกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎีกา ๑๔๖๕/๒๕๑๙) เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายได้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๑๓/๒๕๖๒ จำเลยขับรถจักรยานยนต์ติดตามผู้เสียหายมาถึงที่เกิดเหตุ ผู้เสียหายขับรถจักรยานยนต์ไปจอดที่ลานจอดรถในมหาวิทยาลัย น. ผู้เสียหายยังไม่ได้ลงจากรถ จำเลยเดินมาจากด้านหลังของผู้เสียหายแล้วถามผู้เสียหายว่ามีเงินเท่าใด จากนั้นเข้าประชิดตัวผู้เสียหายพร้อมกับทำท่าจะล้วงอาวุธจากขอบกางเกงข้างหลัง ลักษณะการกระทำของจำเลยดังกล่าวเห็นได้อย่างชัดเจนว่าเป็นการข่มขู่คุกคามผู้เสียหาย โดยเฉพาะจำเลยเป็นชายอยู่ในวัยฉกรรจ์ ร่างกายล่ำกำยำ สูงกว่าผู้เสียหายมาก ส่วนผู้เสียหายเป็นหญิง กำลังศึกษา ย่อมเกิดความเกรงกลัวจำเลย พฤติการณ์ของจำเลยถือได้ว่าเป็นการขู่เข็ญผู้เสียหายว่า ในทันใดนั้นจะใช้กำลังประทุษร้าย การที่จำเลยกระทำและพูดกับผู้เสียหายเช่นนั้น เพื่อให้ผู้เสียหายส่งเงินให้แก่จำเลย เมื่อผู้เสียหายส่งเงินให้ ๒๔๐ บาท การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะเพื่อกระทำผิด หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๙ (๒) วรรคสาม ประกอบมาตรา ๓๔๐ ตี๋ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยเป็นผู้หยิบเอาทรัพย์นั้นเอง หรือผู้เสียหายเป็นผู้หยิบส่งให้ไป

คำพิพากษากฎีกาที่ ๒๙๖๖/๒๕๖๘ พฤติการณ์ที่จำเลยที่ ๒ ร่วมกับจำเลยที่ ๑ จับบังคับขู่เข็ญโจทก์ร่วมและผู้ตายให้ยอมขึ้นรถยนต์จากบ้านพักไปกับจำเลยทั้งสอง แล้วจำเลยที่ ๒ สวมกุญแจมือที่ข้อมือของผู้ตาย ใช้เชือกมัดข้อมือของโจทก์ร่วม กับใช้เทปกาวปิดปากโจทก์ร่วมและผู้ตาย เป็นการใช้กำลังประทุษร้ายและขู่เข็ญในทันทีว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย แล้วยังเป็นข้อเท็จจริงที่แสดงให้เห็นว่า จำเลยที่ ๒ มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ ๑ ที่จะกระทำความผิดแล้ว จำเลยทั้งสองร่วมกันกระทำความผิดด้วยกัน โดยจำเลยทั้งสองมุ่งประสงค์จะได้เงินจากโจทก์ร่วมและผู้ตาย การที่จำเลยทั้งสองบังคับให้โจทก์ร่วมและผู้ตายบอกรหัสโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่ของโจทก์ร่วมและผู้ตาย ซึ่งเป็นการกระทำเพื่อให้โจทก์ร่วมและผู้ตายยื่นให้ซึ่งทรัพย์สินนั้นคือเงินที่โอนจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ร่วมและผู้ตายไปยังบัญชีเงินฝากของจำเลยทั้งสอง แล้วจำเลยที่ ๒ ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ของโจทก์ร่วมและผู้ตายโอนเงินผ่านแอปพลิเคชันในโทรศัพท์เคลื่อนที่ดังกล่าวออกจากบัญชีเงินฝากของโจทก์ร่วมและผู้ตายเข้าบัญชีเงินฝากของจำเลยทั้งสอง ถือได้ว่าจำเลยทั้งสองร่วมกันเอาไปซึ่งทรัพย์สินคือเงินของโจทก์ร่วมและผู้ตายโดยทุจริต เป็นความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์ หากใช้เป็นเพียงการที่จำเลยทั้งสองให้โจทก์ร่วมและผู้ตายยอมให้จำเลยทั้งสองได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินเท่านั้น เมื่อจำเลยทั้งสองรู้ถึงการกระทำของกันและกัน โดยต่างประสงค์ถือเอาการกระทำของแต่ละคนเป็นการกระทำของตนด้วย จึงมีลักษณะเป็นตัวการกระทำความผิดฐานร่วมกันชิงทรัพย์โดยแบ่งหน้าที่กันทำ

เมื่อความตายของผู้ตายและการที่โจทก์ร่วมได้รับอันตรายสาหัส เกิดจากการที่จำเลยทั้งสองมีเจตนาร่วมกันฆ่าผู้ตายและจะฆ่าโจทก์ร่วม ย่อมเป็นผลธรรมดาจากการที่จำเลยทั้งสองร่วมกันชิงทรัพย์ของโจทก์ร่วมและผู้ตาย การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส และเป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตาย ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๙ วรรคสี่ และวรรคห้า ตามลำดับ

กรณีไม่ใช้การประทุษร้ายในการชิงทรัพย์

จำเลยรวบคนผู้เสียหายเพื่อให้รู้ว่าสวมสร้อยคออยู่ แล้วกระตุกสร้อยคอทองคำหนัก ๒ สลึง สร้อยบาดคอ เป็นแผลไม่ถึงเป็นอันตรายแก่กาย ไม่เป็นชิงทรัพย์ เป็นการฉกฉวยเอาซึ่งหน้า มีความผิดฐานวิ่งราวทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๑๐๐/๒๕๒๑) หรือการประทุษร้ายพวกเดียวกัน ไม่ใช้การประทุษร้ายผู้อื่นไม่เป็นชิงทรัพย์ การใช้กำลังประทุษร้าย อันจะเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคแรก นั้น ต้องเป็นการประทุษร้ายต่อบุคคลอื่น มิใช่กระทำต่อคนร้าย ผู้ร่วมกระทำความผิดด้วยกัน ดังนั้น การที่จำเลยที่ ๒ ถีบหลังจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นคนร้ายร่วมกระทำความผิดด้วยกันล้มลงแม้จะเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นคนร้ายร่วมกระทำความผิดด้วยกันล้มลง แม้จะเป็นการใช้กำลังประทุษร้ายจำเลยที่ ๑ ในขณะที่จำเลยที่ ๑ เดินตามผู้เสียหาย จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๙ วรรคแรก (ฎีกาที่ ๕๗๖๓/๒๕๔๔) หรือการมอมสุราโดยยู่ให้ดื่มสุรามาก ๆ หรือยอมหลับนอนด้วยจนผู้เสียหายหลับไปเอง ไม่ใช้การใช้กำลังประทุษร้าย หากผสมยานอนหลับหรือผสมสุราให้ดื่ม จึงเป็นการประทุษร้าย (ฎีกาที่ ๓๕๖๒/๒๕๓๗)

ถ้ามีการทำร้ายและเอาทรัพย์สินไป โดยการทำร้ายนั้นมิได้มีเหตุชักจูงใจเป็นไปเพื่อข้อใดข้อหนึ่งตาม (๑) - (๕) ไม่เป็นการชิงทรัพย์ เช่น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าในขณะที่จำเลยขู่เข็ญหรือใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย จำเลยมีเจตนาเพียงแต่จะข่มขู่เสียหายซึ่งเคยเป็นภรรยาจำเลยให้กลับไปอยู่กับจำเลยอีก แม้สร้อยคอของผู้เสียหายจะขาดติดมือจำเลยไป เมื่อจำเลยดึงคอเสื้อของผู้เสียหายก็ตาม การกระทำของจำเลยก็หาเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ไม่ แต่การที่จำเลยได้สร้อยคอของผู้เสียหายแล้วจำเลยเอาไว้เสียโดยทุจริต ไม่คืนให้ผู้เสียหายผู้เสียหายถือได้ว่าเจตนาลักทรัพย์ได้เกิดขึ้นแล้ว จำเลยจึงมีความผิดฐานลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๗๖๓/๒๕๑๖)

จำเลยทำร้าย ส. เนื่องจากทะเลาะโต้เถียงกันไม่ใช่เป็นการทำร้ายเพื่อประสงค์จะเอาทรัพย์สินจาก ส. จำเลยเพ็งมีเจตนาที่จะเอาทรัพย์สินไป ในตอนที่ ส. ใช้กระบอกรัดตัวรถเมล์ตีจำเลย เมื่อจำเลยแย่งกระบอกรัดตัวมาได้ก็มีได้ขู่เข็ญว่าจะประทุษร้าย ส. แต่อย่างใด การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นการชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๙๒๖/๒๕๒๗)

จำเลยตรงเข้าตบหน้าของผู้เสียหาย พอผู้เสียหายลงจากรถเพื่อมาชักจำเลย จำเลยก็ขึ้นรถของผู้เสียหายแล้วขับไปอันเป็นการลักทรัพย์ไม่ปรากฏว่าการตบหน้านั้นเป็นการกระทำด้วยเจตนาใด จำเลยจึงมีความผิดเพียงทำร้ายร่างกาย ตามมาตรา ๓๙๑ และลักทรัพย์ตามมาตรา ๓๓๔ เท่านั้น (ฎีกาที่ ๑๓๓๗/๒๕๓๒)

ทำท่าชิงชัง เดินเข้ามาขอเงิน ๑ บาท ไม่ถึงกับขู่เข็ญเป็นเพียงลักทรัพย์ (ฎีกาที่ ๔๗๐๕/๒๕๓๖)

ที่สำคัญ การได้ทรัพย์ไปต้องเกิดจากการขู่เข็ญ ใช้กำลังประทุษร้าย ถ้าสมัครใจให้เองไม่เป็นชิงทรัพย์ เช่น
ขณะผู้เสียหายนั่งคุยกับ จ. จำเลยที่ ๒ ได้เข้าไปขอเงิน ๕ บาท ผู้เสียหายพูดว่าไม่มีให้จำเลยที่ ๑ ใช้มีดจี้คอ
ผู้เสียหายและพูดว่า ถ้าไม่ให้เจ็บตัว จ. ส่งเงิน ๑๐ บาท ให้ผู้เสียหายแล้วผู้เสียหายส่งให้จำเลยที่ ๒ ไป เมื่อได้เงิน
แล้วจำเลยที่ ๒ ได้เดินไปพร้อมกับจำเลยที่ ๑ และถูกเจ้าพนักงานตำรวจจับ ค้นตัวได้เงินเพียง ๑๐ บาทที่ จ. ให้ไป
เท่านั้น จ. ตอบคำถามค้านว่าให้เงินแก่จำเลยที่ ๒ ด้วยความสมัครใจเต็มใจ เพราะสงสาร ดังนี้ พฤติการณ์แห่งคดี
เห็นได้ว่าจำเลยที่ ๒ กระทำโดยสุจริตมิได้มีเจตนาร่วมกับจำเลยที่ ๑ เพื่อทำการชิงทรัพย์ผู้เสียหายมาแต่แรก เมื่อได้
เงินตามที่ขอแล้ว ก็ไม่เอาทรัพย์อื่นต่อไปอีก การเอาเงินไปจึงถือไม่ได้ว่า เกิดจากการลักทรัพย์จึงไม่เป็นความผิด
ฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๘๗๖/๒๕๒๘) หรือ การที่จำเลยกับพวก พูดกันเองว่าถ้าเจ้าของบ้านตื่นจะฆ่าให้ตายโดยไม่
ปรากฏว่าจำเลยกับพวก รู้ว่า ส. ตื่นและ ได้ยินข้อความที่จำเลยกับพวกพูดกัน เช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าจำเลยกับพวกมี
เจตนาขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย ส. การกระทำของจำเลยกับพวกไม่เป็นการขู่ชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๙๐๘/
๒๕๒๘)

ถ้าไม่ชัดว่าจะประทุษร้ายในทันใดนั้น ก็ไม่เป็นชิงทรัพย์ เช่น โจทก์บรรยายฟ้องเพียงว่า จำเลยใช้วาจาขู่ เชิญ หาได้ระบุชัดไปว่าในทันใดนั้น จะใช้กำลังประทุษร้ายไม่ จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่เป็นความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๔ (ฎีกาที่ ๙๕๘/๒๕๔๑) ถ้าบอกว่าจะกลับมาฆ่า ไม่ใช่ในทันใดนั้นไม่เป็นชิงทรัพย์เช่นกัน จำเลยกับพวกเข้าไปลักทรัพย์ของผู้เสียหายในเวลากลางคืน แล้วจำเลยถือมีดปลายแหลมเดินเข้าไปในห้องนอนผู้เสียหาย แต่ผู้เสียหายตะโกน เรียกให้บิดาช่วยทันทีที่เห็นจำเลย จำเลยผละวิ่งหนีออกจากห้องนอนในขณะนั้นโดยไม่ปรากฏว่าจำเลยได้ใช้มีดจ้อง จี้หรือแสดงท่าทีให้เห็นว่าเป็นการขู่เชิญว่า จะใช้กำลังประทุษร้ายผู้เสียหาย การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๘๒๒/๒๕๒๕)

ถ้าการลักทรัพย์ขาดตอนไปแล้ว และไม่ได้อยู่ระหว่างพาเอาทรัพย์ไป เช่น จำเลยลักไก่ ๔ ตัวไปจากบ้านผู้เสียหาย ผู้เสียหายชวนเพื่อนบ้านออกติดตามไป ๑ ชั่วโมงเศษ ถึงกระท่อมนาซึ่งอยู่ห่างบ้านผู้เสียหายประมาณ ๑๐๐ เส้น คนละหมู่บ้านกันพบแข่งไก่กับไก่ ๔ ตัวอยู่ในกระท่อม จำเลยนั่งอยู่ใกล้แข่งไก่ ผู้เสียหายเข้าไปถามจำเลย จำเลยลุกขึ้นยืนถือเหล็กแหลมจ้องมาทางผู้เสียหายกับพวก ผู้เสียหายกับพวกจึงช่วยกันจับจำเลยไว้ ดังนี้ เมื่อจำเลยถือเหล็กแหลมจ้องขู่ผู้เสียหายนั้น การลักทรัพย์ของจำเลยขาดตอนไปแล้ว ไม่ใช่อยู่ในระหว่างพาทรัพย์ไป การขู่จะทำร้ายเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นภายหลัง มิได้ต่อเนื่องในการกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ จึงไม่เป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๒๓๙๙/๒๕๑๘)

เหตุเพิ่มโทษ

๑. ถ้าเป็นการชิงทรัพย์ที่มีลักษณะตามมาตรา ๓๓๕ กล่าวคือ ในเวลากลางคืน ในบริเวณที่มีอุบัติเหตุ โดยทำลายสิ่งกีดกั้นสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ ในเคหสถาน สถานที่ราชการโดยการปลอมแปลงตัวหรือลวงว่าเป็นเจ้าพนักงาน ชิงทรัพย์ที่มีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์ที่เป็นของนายจ้างหรือทรัพย์ที่เป็นของผู้มีอาชัปกสิกรรม เช่น โค กระบือ เครื่องจักรกลที่ประกอบอาชัปกสิกรรม เป็นต้น (มาตรา ๓๓๙ วรรคสาม)

๒. ถ้าการชิงทรัพย์ตามข้อ ๑. เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องรับโทษหนักขึ้นอีก (มาตรา ๓๓๙ วรรค ๔, ๕, ๖)

๓. ถ้าการชิงทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ที่ระบุไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ ได้แก่ ชิงพระพุทธรูปหรือวัตถุทางศาสนา อันเป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติหรือชิงทรัพย์อันเป็นส่วนหนึ่งของพระพุทธรูปหรือวัตถุดังกล่าวผู้กระทำต้องรับโทษสูงขึ้นอีก ถ้ามีการชิงทรัพย์ดังกล่าวนี้ในวัด สำนักสงฆ์หรือสถานที่อันเป็นที่เคารพในทางศาสนา โบราณสถานอันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (มาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรค ๑ และ ๒)

๔. ถ้าการชิงทรัพย์ตามข้อ ๓ ดังกล่าวเป็นเหตุให้ผู้อื่นรับอันตรายแก่กายหรือจิตใจรับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องรับโทษสูงขึ้นอีก (มาตรา ๓๓๙ ทวิ วรรค ๓, ๔, ๕) หากมีการพยายามชิงทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้าย แม้ลงมือแล้วไม่สำเร็จ แต่ผู้เสียหายถึงแก่ความตาย ก็ลงโทษฐานพยายามชิงทรัพย์เป็นเหตุให้ผู้อื่นตาย ลงโทษตามวรรคนี้ได้

๕. ถ้าการชิงทรัพย์ดังกล่าวกระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ เช่น สวมชุดพรางของทหารหรือใส่เสื้อยืดคอกลมสีขาว กางเกงสี kaki คาดเข็มขัดหนังอย่างตำรวจนอกเครื่องแบบ (ฎีกาที่ ๒๐๙๙/๒๕๒๗) หรือโดยมีหรือใช้อาวุธปืนหรือวัตถุระเบิดหรือโดยใช้นานพาทนะ เพื่อกระทำความผิดหรือเพื่อพาทรัพย์นั้นไป เช่น ลงจากรถจักรยานยนต์และไปชิงทรัพย์ผู้เสียหายแล้วกลับมานั่งซ้อนท้ายหลบหนีไป กับพวก (ฎีกาที่ ๑๘๙๓/๒๕๓๘)

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑/๒๕๖๔ จำเลยที่ ๒ เพียงแต่ขับรถยนต์ไปส่งและรอรับจำเลยที่ ๑ อันเป็นการช่วยเหลือให้ความสะดวกแก่จำเลยที่ ๑ ในการชิงทรัพย์ มิได้ร่วมกับจำเลยที่ ๑ กระทำความผิด จึงไม่อาจถือได้ว่าจำเลยที่ ๑ ใช้รถยนต์ดังกล่าวเพื่อความสะดวกในการชิงทรัพย์ หรือพาทรัพย์นั้นไป หรือเพื่อให้พ้นการจับกุม จำเลยที่ ๑ ย่อมไม่มีความผิดตามมาตรา ๓๔๐ ตรี

ความผิดฐานปล้นทรัพย์ (มาตรา ๓๔๐)

ผู้ใดชิงทรัพย์ โดยร่วมกันกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป มีความผิดฐานปล้นทรัพย์ ดังนี้ ความผิดฐานลักทรัพย์ เป็นองค์ประกอบรวมอยู่ในความผิดฐานปล้นทรัพย์ด้วย (ฎีกาที่ ๒๔๒/๒๕๒๙) ส่วนที่ทำให้ความผิดกลายเป็นปล้นทรัพย์ ได้แก่ พฤติการณ์ที่จำเลยได้ใช้กำลังกระชากสร้อยจากคอผู้เสียหายอันเป็นการลักทรัพย์ โดยฉกฉวยเอาซึ่งหน้า แล้วกลุ่มของจำเลยได้ใช้ปืนยิงพวกของผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บ ขณะวิ่งไล่ตามพวกของจำเลย เป็นการลักทรัพย์โดยใช้กำลังประทุษร้ายเพื่อให้พ้นจากการจับกุม จึงเป็นการชิงทรัพย์ไม่ใช่วิ่งราวทรัพย์ เมื่อร่วมกันกระทำความผิดตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป จึงเป็นการปล้นทรัพย์ โดยใช้ปืนยิง (ฎีกาที่ ๑๔๙ - ๑๕๐/๒๕๑๓)

หากใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะเพื่อพาทรัพย์และหลบหนีเพื่อให้พ้นการจับกุม (ฎีกาที่ ๑๘๙๓/๒๕๓๘, ๓๗๖๘/๒๕๔๑) ต้องรับโทษเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่งตามมาตรา ๓๔๐ ตวิ (ฎีกาที่ ๔๑๓๐/๒๕๒๘) การที่บุคคลหลายคนร่วมกันมาปล้นทรัพย์บ้านใกล้เคียงกัน แม้จะแยกกันเข้าทำการในหลายบ้าน แต่ละบ้านมีจำนวนไม่ถึง ๓ คน อันจะเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ก็ตาม ก็ถือว่าการกระทำทั้งหมดเป็นกรรมเดียวกัน แต่ละคนย่อมมีความผิดฐานปล้นทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๙๑๙/๒๕๑๔) แต่ถ้าจำเลยกับพวกอีก ๓ คนร่วมกันลักโคของผู้เสียหายไป ผู้เสียหายกับชาวบ้านติดตามไปทันในระยะเวลากระชั้นชิดกันนั้นเอง พวกของจำเลยทั้ง ๓ คนหลบหนีไปได้ก่อน คงเหลือแต่จำเลยผู้เดียวถูกผู้เสียหายกับชาวบ้านล้อมจับ จำเลยยังป้อนต่อสู้ขัดขวางการจับกุม และใช้ปืนตีทำร้ายผู้เสียหายจนถูกจับไว้ได้ ดังนี้ การกระทำของจำเลยเป็นการกระทำเฉพาะตัว พวกของจำเลยมิได้ร่วมประทุษร้ายหรือช่วยเหลือผู้เสียหายกับพวกด้วย จำเลยจึงมีความผิดฐานชิงทรัพย์ แต่หา มีความผิดฐานปล้นทรัพย์ไม่ (ฎีกาที่ ๑๖๘๓/๒๕๑๓) เพราะอีก ๓ คน ไม่ได้ร่วมอยู่ในการใช้กำลังประทุษร้ายด้วย

หรือจำเลยกับพวกอีก ๒ คน ใช้เส้นลวดกลมขนาด ๑ หุน จำนวน ๓ เส้นยาวเส้นละ ๑๖ เมตร
ทำเป็นเกลียวเส้นเดียว ซึ่งกั้นสะพานบนถนนโดยใช้เส้นลวดผูกติดกับรวมสะพานทั้งสองข้างเป็นแนวเฉียง
ดักรถที่ผ่านมาชนเพื่อเอาทรัพย์สิน ผู้เสียหายซึ่งมีเงินติดตัวมาด้วยกับพวกขับรถยนต์ผ่านมา และเห็นเส้นลวด
ดังกล่าว จึงหยุดรถได้ทันในระยะห่างราว ๓ วา แล้วลงไปดูที่ได้สะพานพบจำเลยถือปลายลวดข้างหนึ่ง
จับตัวไว้ดังนี้ การกระทำของจำเลยกับพวกมิใช่เป็นขั้นเตรียมเป็นการลงมือกระทำความผิดแล้ว แต่กระทำไป
ไม่ตลอดได้ว่าจำเลยพยายามกระทำความผิดและเป็นการพยายามกระทำความผิดฐานปล้นทรัพย์
(ฎีกาที่ ๑๔๖๕/๒๕๑๙)

เหตุเพิ่มโทษ

๑. ถ้าในการปล้นทรัพย์ ผู้กระทำความผิดมีอาวุธติดตัวไปด้วย (มาตรา ๓๔๐ วรรคสอง) ทั้งนี้แม้ว่าจะไม่ได้ชักหรือใช้อาวุธเลยก็ตาม เช่น เมื่อจำเลยที่ ๑ มีอาวุธ (มีด) ติดตัวไปด้วยในการปล้นทรัพย์ แม้จำเลยจำเลยที่ ๑ จะมีได้ใช้หรือแสดงอาวุธในการกระทำความผิด และจำเลยที่ ๒ ไม่รู้ว่าจำเลยที่ ๑ มีอาวุธก็ตาม จำเลยที่ ๒ ก็ต้องมีความผิดตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสอง (ฎีกาที่ ๙๘๐/๒๕๑๙) ถ้าไม่ได้มีอาวุธติดตัวไปด้วย แต่ได้มาในขณะกระทำการ เช่น จำเลยแย่งเอาดาบของเจ้าทรัพย์มาได้ และใช้ดาบนั้นฟันเจ้าทรัพย์ และเอาทรัพย์ไป ไม่นับว่าจำเลยเข้าเหตุฉกรรจ์นี้ (ฎีกาที่ ๘๘๖/๒๕๙๒)

๒. ถ้าการปล้นทรัพย์ดังกล่าวกระทำโดยแสดงความทารุณโหดร้ายจนเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ ใช้ปืนยิง ใช้วัตถุระเบิดหรือกระทำทรมาน (มาตรา ๓๔๐ วรรคสี่) เช่น ใช้ไฟจี้ เพื่อให้บอกที่ซ่อนทรัพย์หรือการที่จำเลยปล้นทรัพย์และยิงปืน ทางท้ายชบวนเกวียนหลังจากบอกให้พวกผู้เสียหายขับเกวียนไปได้ นั้น เป็นการยิงปืนขู่ขวัณมิให้พวกเจ้าทรัพย์ติดตามต่อสู้ (ฎีกาที่ ๔๑๒/๒๕๐๔, ๙๘๘/๒๕๑๔) หรือคนร้ายซึ่งอยู่ที่พื้นดิน ใช้ปืนยิงสุนัข เพราะสุนัขเห่าจะกั้บคนร้ายขณะคนร้ายอื่นกำลังค้นหาทรัพย์อยู่ ถือได้ว่าการปล้นได้กระทำโดยใช้ปืนยิง เพราะคนร้ายยิงสุนัขที่เห่าและจะกั้ดคนร้ายในขณะที่คนร้ายกำลังปล้นบ้านผู้เสียหาย เป็นการกระทำในการปล้นทรัพย์นั้นด้วย (ฎีกาที่ ๑๔๖๕/๒๕๐๘)

คนร้าย ๓ คน พยายามปล้นทรัพย์ผู้เสียหาย คนร้าย ๒ คน คือ ผ. และจำเลยขึ้นไปบนเรือนผู้เสียหาย จำเลยมีมีดปลายแหลมและก้านเคียวกล้วย และจำเลยได้ใช้ก้านเคียวกล้วยตีทำร้ายผู้เสียหาย แม่ยายผู้เสียหายอยู่ที่เรือนซึ่งมีสะพานทอดเดินถึงกันได้ตะโกนเรียกให้คนช่วย ผ. จึงไปที่เรือนแม่ยายผู้เสียหาย จำเลยยื่นคุ่มผู้เสียหาย ผู้เสียหายกลัว ผ. จะทำร้ายแม่ยาย จึงเดินไปขอร้องไว้ และว่าจะเอาทรัพย์สินอะไรก็เอาไป แต่ ผ. กลับใช้ปืนยิงผู้เสียหาย การที่ ผ. ยิงผู้เสียหายในพฤติการณ์เช่นนี้ย่อมถือว่าจำเลยมีความผิดฐานพยายามปล้นทรัพย์โดยใช้ปืนยิงเป็นเหตุฉกรรจ์ต้องรับโทษเพิ่มขึ้นด้วย (ฎีกาที่ ๒๓๔/๒๕๑๖) โดยถือเป็นเหตุลักษณะคดี

แต่ถ้าการยิงปืนเกิดขึ้น เมื่อการปล้นทรัพย์ขาดตอนไปแล้ว ก็ไม่มีเหตุฉกรรจ์ตามข้อนี้ เช่น จำเลย ปล้นกระท่อมนาผู้เสียหาย แล้วต้อนกระบือผู้เสียหายพร้อมทั้งบังคับให้ผู้เสียหายกับพวกติดตามมาด้วย ครั้นจำเลยคุมตัวผู้เสียหายกับพวกห่างจากกระท่อมที่เกิดเหตุได้ประมาณ ๔๐ เส้น จึงปล่อยให้ผู้เสียหายกับพวกกลับ ก่อนจะปล่อยตัวจำเลยได้ใช้ปืนยิงขึ้นฟ้า ๒ นัด ดังนี้ การที่จำเลยใช้ปืนยิงในภายหลังไม่ใช่เพื่อความสะดวกในการปล้น หรือเพื่อให้พ้นจากการจับกุมอย่างใด การปล้นได้ขาดตอนไปแล้ว จึงมิใช่เป็นการยิงปืนอันต่อเนื่องกับการปล้นแต่ประการใด (ฎีกาที่ ๘๑๐/๒๕๑๔)

๓. ถ้าเป็นการปล้นทรัพย์เป็นทรัพย์ให้ผู้อื่นรับอันตรายสาหัส หรือถึงแก่ความตาย ผู้กระทำต้องระวางโทษเพิ่มขึ้น (มาตรา ๓๔๐ วรรค ๓ และ ๕)

๔. ถ้าเป็นการปล้นทรัพย์อันเป็นวัตถุในทางศาสนาตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรคแรกคือ พระพุทธรูป หรือวัตถุในทางศาสนาหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของวัตถุดังกล่าวอันเป็นที่สักการะบูชาของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้เป็นสมบัติของชาติ โดยผู้กระทำจะต้องรู้ว่าทรัพย์ที่ตนปล้นเป็นพระพุทธรูปหรือวัตถุในทางศาสนาหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของวัตถุดังกล่าว แต่ไม่จำเป็นต้องรู้ว่าเป็นทรัพย์อันเป็นที่สักการะของประชาชนหรือเก็บรักษาไว้สมบัติของชาติและหากได้กระทำลงในสถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ วรรค ๒ วัด สำนักสงฆ์ สถานที่อันเป็นที่เคารพในศาสนาโบราณ สถานที่อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน สถานที่ราชการหรือพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหรือกระทำโดยมีอาวุธติดตัวไปด้วย ได้กระทำโดยแสดงความทารุณโหดร้าย ใช้อาวุธปืนยิง ใช้วัตถุระเบิด หรือกระทำทรมานหรือเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่ความตาย (มาตรา ๓๔๐ ทวิ)

๕. ถ้าการปล้นทรัพย์กระทำโดยแต่งเครื่องแบบทหารหรือตำรวจหรือแต่งกายให้เข้าใจว่าเป็นทหารหรือตำรวจ โดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ส่วนการที่จำเลยได้ใช้ปืนไฟเขาก็ผู้เสียหายนั้น สิ่งเทียมอาวุธปืนมิใช่ อาวุธปืนตามพระราชบัญญัติอาวุธปืน ฯ จึงไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นตามมาตรานี้ (มาตรา ๘/๒๕๓๙) เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่า การปล้นได้กระทำไปโดยจำเลยที่ ๑ กับพวกอีก ๒ คน มีอาวุธปืนติดตัว จำเลยที่ ๒ ผู้ร่วมกระทำการปล้นด้วย แม้จะไม่ปรากฏว่ามีอาวุธใดติดตัวไป ก็ต้องมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ วรรคสอง แต่เฉพาะจำเลยที่ ๑ ผู้เดียวที่กระทำการปล้นโดยมีและใช้อาวุธจี้เจ้าทรัพย์ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงต้องด้วยมาตรา ๓๔๐ ตรี ต้องระวางโทษหนักกว่าโทษตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสองอีกกึ่งหนึ่ง ส่วนจำเลยที่ ๒ หาต้องระวางโทษตามนี้ด้วยไม่ (ฎีกาที่ ๑๐๒๑/๒๕๑๘)

การปล้นทรัพย์โดยใช้ยานพาหนะ นั่นคือ การใช้ตามลักษณะของยานพาหนะที่เป็นเครื่องนำไป หรือเครื่องขับเคลื่อนที่ไปปล้น (ฎีกาที่ ๕๕๖๔/๒๕๕๒) หรือเพื่อหลบหนี เช่น จำเลยลงจากรถจักรยานยนต์ ของพวกจำเลยซึ่งจอดที่ถนนห่างผู้เสียหายประมาณ ๑๕ เมตร และไปชิงเอาของผู้เสียหายได้แล้วก็กลับมา นั่งซ้อนท้ายรถที่จอดอยู่หลบหนีไปถือว่าจำเลยร่วมกระทำความผิดฐานชิงทรัพย์โดยใช้รถจักรยานยนต์เป็น ยานพาหนะเพื่อพาทรัพย์นั้นไปและหลบหนีเพื่อให้พ้นการจับกุมตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ตี (ฎีกาที่ ๑๘๙๓/๒๕๓๘) หรือ พยานหลักฐานโจทก์เท่าที่นำสืบมา พังได้ว่าจำเลยร่วมกับพวกใช้ รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะแสวงหาเป็นติดต่อกว่าจ้างผู้เสียหายทั้งสองและปล่อยให้ผู้เสียหายทั้งสองขับ รถยนต์บรรทุกสิบล้อตามไปยังสถานที่เกิดเหตุเพื่อทำการปล้นทรัพย์อันเป็นความผิดฐานปล้นทรัพย์ โดยใช้ รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ (ฎีกาที่ ๑๒๔๕/๒๕๓๙) ดังนั้นต้องระวางโทษหนักขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง (มาตรา ๓๔๐ ตี)

การลงโทษเพิ่มขึ้นกึ่งหนึ่ง เป็นบทเพิ่มโทษเฉพาะตัวผู้กระทำการในมาตรา ๓๔๐ ตีร่อนั้น พวก ปล้นคนอื่นมีความผิดเพียงมาตรา ๓๔๐ วรรค ๒ ไม่ใช่มาตรา ๓๔๐ ตีร่อนั้น ปล้นทรัพย์โดยมีหรือใช้อาวุธปืน ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ตีร่อนั้น ลงโทษหนักขึ้นเฉพาะตัวผู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนเท่านั้น ผู้อื่นที่ ร่วมปล้นไม่ต้องรับโทษหนักขึ้นด้วย ศาลลงโทษตามมาตรา ๓๔๐ วรรคสอง (ฎีกาที่ ๖๙๑/๒๕๒๙, ๑๐๒๑/ ๒๕๑๘, ๑๒๗๘/๒๕๑๘, ๑๖๓/๒๕๑๙) ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ตีร่อนั้น มุ่งหมายที่จะลงโทษให้หนักขึ้นเฉพาะผู้ที่มีหรือใช้อาวุธปืนเท่านั้น มิใช่ว่าผู้ที่ร่วมกระทำการชิงทรัพย์รายเดียวกันจะต้องระวางโทษหนักขึ้น ทุกคนเมื่อจำเลยที่ ๒ เป็นเพียงผู้ล่อลวงผู้เสียหายไม่ได้มีหรือใช้อาวุธปืนด้วย จำเลยที่ ๒ จึงไม่มีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว (ฎีกาที่ ๗๕๖๒/๒๕๔๒, ๖๕๙๐/๒๕๔๔) มิใช่ว่าผู้ร่วมกระทำจะต้องถูกระวางโทษหนักขึ้นด้วย

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๐ ทวิ เป็นเหตุที่ทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น ถ้าการปล้น
ทรัพย์ได้กระทำต่อทรัพย์ที่เป็นพระพุทธรูป หรือวัตถุในทางศาสนาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๓๕ ทวิ และ
หากได้กระทำในวัดหรือสถานที่ตามมาตรา ๓๓๕ ทวิ ววรรคสอง หรือทำให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสหรือถึงแก่
ความตายต้องระวางโทษหนักขึ้นอีก

ความผิดฐานกรรโชก และรีดเอาทรัพย์

ความผิดทั้ง ๒ ฐานนี้เป็นการข่มขู่เพื่อให้ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยไม่มี มูลเหตุชักจูงใจทุจริต แต่วิธีการข่มขู่นั้นต่างกันมี ๒ ลักษณะ คือ (๑) ความผิดฐานกรรโชก และ (๒) ความผิดฐานรีดเอาทรัพย์

ความผิดฐานกรรโชก (มาตรา ๓๓๗)

การกระทำความผิดฐานนี้ได้แก่ การกระทำการข่มขืนใจผู้อื่น หมายถึง การบังคับใจผู้อื่นให้ตัดสินใจตามที่บังคับ ดังนั้น การกรรโชกจะต้องมีการขู่เข็ญก่อน ให้ยอมให้ คือ ตกลงที่จะให้ขณะนั่นเอง หรือยอมจะให้ คือ ตกลงหรือรับปากว่าจะให้ในภายหน้าซึ่ง**ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน** หมายถึง ทั้งตัวทรัพย์ ทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่น ๆ ที่เกี่ยวกับทรัพย์นั้น ๆ เช่น ให้ชนะประมูลบ้าน ให้ได้ใช้บ้านพักตามอากาศฟรี พักโรงแรมฟรี หรือบังคับให้ชอมแซมโต๊ะเก้าอี้ ทำให้เกิดประโยชน์เป็นทรัพย์สินขึ้น เช่น จำเลยขู่เข็ญให้ผู้เสียหายที่ ๑ นำเงินจำนวน ๕,๕๐๐ บาท มามอบให้เป็นค่าไถ่โทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายที่ ๑ และหากไม่นำมาให้จะไม่ได้รับโทรศัพท์คืน จำเลยจะนำไปขายให้แก่บุคคลอื่น เข้าลักษณะเป็นการขู่เข็ญ ผู้เสียหายที่ ๑ โดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ เช่น ขู่ว่าจะขายโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้เสียหายที่ ๑ ไป ซึ่งทำให้ผู้เสียหายที่ ๑ เกิดความกลัวและยินยอมจะนำเงินจำนวน ๕,๕๐๐ บาท ไปให้จำเลย การกระทำของจำเลยจึงเข้าลักษณะความผิดฐานกรรโชก ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๑๔๘๔/๒๕๔๙)

จำเลยที่ ๑ ชกต๋อยทำร้ายผู้เสียหายเพื่อบังคับขู่เข็ญให้ผู้เสียหายจำต้องลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงินและสัญญาซื้อขาย การที่จำเลยที่ ๒ พุดกับผู้เสียหายว่า “คิดจะโก่งหรือ อย่ามาเล่นกับฉันนะ” ในขณะที่จำเลยที่ ๑ กระชากคอเสื้อผู้เสียหายอยู่ และต่อมาจำเลยที่ ๑ ต๋อยที่บริเวณทางคิ่วซ้ายผู้เสียหายจนบาดเจ็บเลือดออก และพุดกับผู้เสียหายว่าให้ลงลายมือชื่อในสัญญากู้เงิน มิฉะนั้นจะเจ็บตัวอีก ถือได้ว่าจำเลยที่ ๒ เป็นตัวการร่วมกันกับจำเลยที่ ๑ ทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย และร่วมกันข่มขู่ใจผู้เสียหายให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้ ในสัญญาเงินกู้ สัญญากู้เงินก่อให้เกิดสิทธิในหนี้ ซึ่งมีวัตถุแห่งหนี้เป็นเงินแก่ผู้ให้กู้ จึงเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแก่ผู้ให้กู้ เมื่อจำเลยทั้งสองได้ไปชิงสัญญากู้เงินจากการข่มขู่ใจ โดยทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย ให้ยอมลงลายมือชื่อว่าเป็นผู้กู้เงินจากจำเลยที่ ๒ อันเป็นการได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินแล้วจึงเป็นการร่วมกันกระทำความผิดฐานกรรโชก และทำร้ายร่างกายผู้เสียหาย (ฎีกาที่ ๒๖๔๕/๒๕๔๓)

จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับให้โจทก์ร่วมไปโอนขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุซึ่งมีชื่อของ ส. บุตรของโจทก์ ร่วมถือสิทธิและโจทก์ร่วมยอมไปขอร้อง ส. ให้โอนขายสิทธิการเช่าดังกล่าวโดยอ้างว่าโจทก์ร่วมกำลังเดือดร้อน ส. ยอมโอนขายสิทธิการเช่าที่ดินราชพัสดุให้ผู้อื่น เงินที่ขายได้เข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ร่วม จะเห็นได้ว่าการกระทำตามคำชู้บังคับของจำเลยที่ ๑ ไม่ทำให้จำเลยที่ ๑ ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินโดยตรง ย่อมไม่เป็นความผิดฐานกรรโชก แต่การกระทำของจำเลยที่ ๑ เป็นการข่มขืนใจโจทก์ร่วม ให้ไปขอร้อง ส. ให้โอนขายสิทธิการเช่าที่ราชพัสดุ โดยทำให้โจทก์ร่วมกลัวว่าจะเกิดอันตรายแก่โจทก์ร่วมและคนในครอบครัวโจทก์ร่วมเกิดความกลัวยอมกระทำการตามที่จำเลยที่ ๑ ช่มชู้บังคับ จึงเป็นความผิดต่อเสรีภาพตาม ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๙ วรรคแรก ซึ่งเป็นความผิดที่รวมอยู่ในความผิดฐานกรรโชกตามที่โจทก์ฟ้อง (ฎีกาที่ ๔๗๘/๒๕๕๙)

หากเพียงแต่ขอให้คิดบัญชีหุ้นส่วนเท่านั้น เช่น จำเลยพาพวกซึ่งมีอาวุธปืนติดตัวไปขู่ขู่ขู่ให้โจทก์ร่วมคิดบัญชีการเงินเกี่ยวกับการก่อสร้างโรงเรียน โจทก์ร่วมไม่ยอมคิดบัญชี เช่นนี้การกระทำของจำเลยไม่
เป็นความผิดฐานพยายามกระทำความผิดต่อเสรีภาพตามประมวลกฎหมายอาญา
มาตรา ๓๐๙ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๘๐, ๘๓, เพราะจำเลยมีเจตนาที่จะทำให้โจทก์ร่วมกลัวว่าจะเกิด
อันตรายต่อชีวิตจนยอมคิดบัญชีให้ และจำเลยได้กระทำไปโดยตลอดแล้วเพื่อให้โจทก์ร่วมกลัวและปฏิบัติ
ตามความประสงค์ของจำเลย (ฎีกาที่ ๑๔๔๗/๒๕๑๓) แต่ไม่ได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน หรือถ้า
เป็นการขู่ขู่ขู่เพื่อใช้แรงงาน หรือบริการที่ไม่เกิดประโยชน์ทางทรัพย์สินโดยตรง เช่น ให้ทำกับข้าวให้กิน ริน
น้ำให้ดื่ม ให้ตัดหญ้าให้เป็นต้น ไม่ถือเป็นประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สินสำหรับตนหรือผู้อื่นเป็นเพียง
ความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ เท่านั้น

ต้องมีการขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญ หรือของบุคคลที่สาม หากเพียงทำให้กลัวไปเองยังไม่มี การขู่เข็ญ ก็ไม่ใช่กรรโชก

คำว่า “ขู่เข็ญ” หมายถึง การบังคับโดยทำให้กลัว แสดงให้ทราบว่าถ้าไม่ยอมจะมีอันตรายต้องมีการข่มขู่ หรือบังคับก่อน หากทำร้ายแล้วเอาทรัพย์สินไปเลยไม่มีการบังคับหรือขู่เข็ญก่อน ไม่ใช่กรรโชกเป็นชิงทรัพย์ แต่หากมีการขู่เข็ญข่มขู่ก่อนเอาทรัพย์สินไป อาจเป็นได้ทั้งกรรโชกและชิงทรัพย์ การขู่เข็ญในความผิดฐานกรรโชกกว้างกว่าชิงทรัพย์ เพราะไม่จำเป็นต้องทำกับชีวิตร่างกายเท่านั้น อาจขู่ว่าจะทำลายเสรีภาพ ชื่อเสียง หรือทรัพย์สินก็ได้และไม่จำเป็นต้องทำในทันทีทันใดนั้นเหมือนชิงทรัพย์ ดังนั้น การขู่ว่าจะทำร้ายในอนาคตหรือจะเผาบ้าน เป็นกรรโชกได้แต่ไม่เป็นชิงทรัพย์

ขู่จะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกาย เช่น ขู่ว่าจะฆ่า (ฎีกาที่ ๑๒๗๘/๒๕๐๓) มีคนจ้างให้มาฆ่า ถ้าไม่ให้เงิน ไม่รับรองความปลอดภัย (ฎีกาที่ ๓๖๕๖/๒๕๒๗) ขู่ว่าจะทำร้าย (ฎีกาที่ ๓๐๕๘/๒๕๓๙) จำเลยขอเงินโดยขู่ว่าถ้าไม่ให้ จะขว้างลูกกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจมิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่ทำร้ายในทันทีทันใดนั้น แต่จะทำร้ายในภายหน้าเป็นกรรโชกไม่เป็นชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๙๒๒/๒๕๒๑) จำเลยกับพวกมีปากกาติดตัวเป็นอาวุธ ร่วมกันข่มขืนใจผู้เสียหายทำร้ายร่างกายผู้เสียหายจนผู้เสียหายให้เงินแก่จำเลยกับพวกจำนวน ๒๐ บาท การกระทำความดังกล่าวเป็นการข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้จำเลยได้รับประโยชน์เป็นทรัพย์สินโดยใช้กำลังประทุษร้ายจนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น จึงเป็นความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๘๔๔/๒๕๓๖)

จำเลยขอเงินค่าจอดรถจากผู้เสียหายทั้งสองคนละ ๑๐ บาท แต่ผู้เสียหายทั้งสองไม่ให้จำเลยจึงพูด
ขู่จะต่อຍผู้เสียหายหากไม่ให้ค่าจอดรถก็ต้องนำรถไปจอดที่อื่น ผู้เสียหายทั้งสองยังสามารถตัดสินใจได้ว่าจะ
ให้เงินจำเลยหรือไม่ก็ได้ หากไม่ให้เงินก็นำรถไปจอดที่อื่น มิฉะนั้นอาจถูกทำร้ายตามที่จำเลยขู่ การขู่เข็ญ
ของจำเลยจึงมิได้มีเจตนาแย่งการครอบครองเงินของผู้เสียหายทั้งสองโดยตรง จึงไม่เป็นความผิดฐานลัก
ทรัพย์และไม่อาจเป็นความผิดฐานชิงทรัพย์ได้ แต่การกระทำของจำเลยเป็นการข่มขู่ใจผู้เสียหายทั้งสอง ให้
ยอมให้หรือยอมจะให้เงินค่าจอดรถแก่จำเลยโดยขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิตร่างกายของผู้เสียหายทั้งสอง
จนผู้เสียหายทั้งสองยอมตามจึงเป็นความผิดฐานกรรโชกสำเร็จตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๗๗
(ฎีกาที่ ๓๐๕๘/๒๕๓๙)

แต่หากจำเลยเพียงแต่ทำนายดวงชะตาแก่ผู้เสียหายว่า ผู้เสียหายกำลังมีเคราะห์ให้สะเดาะเคราะห์โดยเสียเงินค่ายกครูให้แก่จำเลย หาใช่เป็นการขู่เข็ญตามความหมายของมาตรา ๓๓๗ แห่งประมวลกฎหมายอาญาไม่ ดังนั้น แม้จะฟังข้อเท็จจริงจำเลยพูดขู่ว่า ถ้าไม่เห็นเงินจะให้พ่อปู้มาทำอันตรายผู้เสียหายทางไสยศาสตร์และผู้เสียหายยอมให้เงิน ก็เป็นเรื่องที่ผู้เสียหายเชื่อตามคำทำนายว่าจะมีเคราะห์ มิใช่เพราะกลัวคำขู่เข็ญของจำเลย การกระทำของจำเลยไม่เป็นความผิดฐานกรรโชก (ฎีกาที่ ๔๐๗๕/๒๕๓๐)

จะทำอันตรายต่อเสรีภาพ เช่น ป. กับ ส. ไปหลอกลวงผู้เสียหายว่าเป็นเจ้าพนักงาน ขอค้นบ้าน และค้นได้แบ่งเชื้อสุราแล้วคุมตัวผู้เสียหายไปมอบให้ ด. ที่บ้านของ ป. ด. หลอกลวงผู้เสียหายว่าเป็นเจ้าพนักงานสรรพสามิต บอกให้ผู้เสียหายเสียค่าปรับ ถ้าไม่เอาเงินมาเสียจะจับส่งอำเภอ แล้ว ผู้เสียหายถูกคุมไปหายืมเงิน พบ ช. ซึ่งเป็นกำนันได้เล่าเรื่องให้ฟัง ช. พุดส่งเสริมให้ผู้เสียหายเสียเงินให้ที่นั่น ผู้เสียหายเอาเงินให้ ช. รับเงินไว้แล้วบอกให้ผู้เสียหายกลับได้ วันนั้นเอง ช. ไปร่วมรับประทานอาหารและแบ่งเงินให้ ป. ส. และ ด. การกระทำของ ป. ส. และ ด. เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๕ , ๓๑๐, ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๑๐๗๗/๒๕๐๕) ว่าจะจับทั้ง ๆ ที่ไม่ได้กระทำความผิด (ฎีกาที่ ๒๔๐๖/๒๕๑๙) ว่าจะถ้าไม่จ่ายก็จะติดคุก (ฎีกาที่ ๑๑๒๓/๒๕๐๙)

ชู้ว่าจะทำให้เสียชื่อเสียง ขณะยังบวชอยู่ ผู้เสียหายเคยถ่ายรูปเป็นพระวาสนและได้มอบรูปถ่ายดังกล่าวให้จำเลย ต่อมาจำเลยมอบรูปถ่ายของผู้เสียหายให้ จ. ไปชื้อเอาเงินจากผู้เสียหาย หากไม่ให้เงินจะนำรูปถ่ายดังกล่าวไปโฆษณา อันเป็นการชู้เชิดชวว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหาย และผู้เสียหายยินยอมมอบเงินให้ จ. แม้ จ. จะยังไม่ได้รับเงินจำนวนดังกล่าวไป ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว (ฎีกาที่ ๔๐๑๒/๒๕๓๔)

จำเลยได้ข่มขู่โจทก์ว่าจะเปิดเผยความลับทางการค้าต่อพ่อค้าและท้องตลาดกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการหลบเลี่ยงภาษีของห้างหุ้นส่วนอันจะทำให้ห้างดังกล่าวซึ่งมีโจทก์เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้รับความเสียหาย จนโจทก์ยอมจะให้เงินแก่จำเลยตามที่ขู่เชิดชวนั้น (ฎีกาที่ ๑๙๔๕/๒๕๑๔) ผิดทั้งกรรโชกและรัดเอาทรัพย์

ขู่ว่าจะทำลายทรัพย์ เช่น จำเลยขอเงินโดยขู่ว่าจะเผาบ้าน (ฎีกาที่ ๑๙๗๒/๒๕๒๑) จำเลย
ส่งจดหมายข่มขู่เรียกเอาเงินจากผู้เสียหาย หากขัดขืนจะทำการระเบิดร้านค้าของผู้เสียหายให้พังพินาศ แต่
ผู้เสียหายไม่ยอมให้เงินหรือยังไม่ยอมรับว่าจะให้เงินแก่จำเลยตามที่เรียกร้อง ถือได้ว่าจำเลยได้ลงมือกระทำความ
ผิดไปโดยตลอดแล้ว แต่การกระทำนั้นไม่บรรลุ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดฐานพยายาม
กระทำความผิด (ฎีกาที่ ๓๕๑๒/๒๕๓๒)

จนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น การกระทำความผิดฐานกรรโชกต้องมีการตัดสินใจของผู้ถูกข่มขืนใจ ทำให้ต่างจากความผิดฐานชิงทรัพย์ซึ่งอาจแย่งเอาไปโดยผู้ถูกข่มขืนใจ ไม่ยินยอมส่งมอบก็ได้ ถ้าถูกขู่จนกลัวแล้วส่งมอบให้ก็เป็นไปได้ทั้งชิงทรัพย์และกรรโชก ถ้าแย่งไปโดยไม่ได้ขู่เช็กยอมให้ยอม ก็เป็นได้แต่ชิงทรัพย์ ไม่ใช่กรรโชก ความผิดฐานกรรโชกจึงต้องมีการข่มขืนใจให้เขายอม เมื่อผู้เสียหายยอม ความผิดก็สำเร็จแล้ว แม้ยังไม่ได้ทรัพย์หรือได้ทรัพย์ไม่ครบก็ตาม เช่น เจ้าพนักงานตำรวจได้บังคับผู้เสียหายให้มอบเงินแก้ตน ๕๐๐ บาท โดยกล่าวหาว่าเล่นการพนัน เมื่อผู้เสียหายขอให้เพียง ๑๐๐ บาทก็ไม่พอใจ ทำร้ายผู้เสียหายและแก้มจับโดยไม่มีอำนาจนำไปส่งสถานีตำรวจ เช่นนี้ เป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘, ๓๓๗, วรรคสอง, ๓๐๙ วรรคสอง และ ๒๙๕ โดยสำหรับความผิดต่อเสรีภาพตามมาตรา ๓๐๙ และความผิดฐานกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ นั้น เมื่อผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้นแล้ว แม้จะยอมไม่เต็มตามที่ถูกระงับก็^๑เป็นความผิดสำเร็จ ส่วนความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการตามมาตรา ๑๔๘ เพียงแต่ผู้กระทำผิดมีเจตนาจะ让他^๒ส่งมอบทรัพย์คืนให้ก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว แม้ผู้ถูกข่มขืนใจจะไม่ยอมตามนั้นก็ตาม (ฎีกาที่ ๒๔๐๖ ถึง ๒๔๐๘/๒๕๑๙)

หรือจำเลยได้ขู่เชิญเอาเงินหนึ่งแสนบาทจากโจทก์ และโจทก์ยอมจะให้เงินสองสามหมื่นบาทแก่จำเลย (ฎีกาที่ ๑๙๔๕/๒๕๑๔) เช่น ขู่จะเอาเงิน ๑๐๐ บาท เขาให้มาเพียง ๒๐ บาท ไม่พอใจจึงฉีกทิ้งเสียก็เป็นความผิดสำเร็จแล้ว ขู่เชิญผู้เสียหายเรียกเอาเงิน ๖,๐๐๐ บาท โดยอ้างว่ามีผู้ร้องเรียนไปทางกรมตำรวจว่าผู้เสียหายเป็นพระจรจัด จะเอาเงินไปปิดปากผู้ร้องเรียน ผู้เสียหายบอกว่าไม่มีเงิน จำเลยที่ ๒ ว่ามีเท่าใดให้เอามาก่อน พร้อมกับทำมือแสดงอาการฮึดฮัดไม่พอใจลักษณะจะทำร้าย ผู้เสียหายกลัว จึงรีบออกเงิน ๒,๐๐๐ บาทใส่ซองวางไว้บนโต๊ะให้เอาไปก่อน เช่นนี้ กรณีเป็นความผิดฐานกรรโชกตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๓๒๒๑/๒๕๒๒)

จำเลยขอเงินโดยขู่ว่า ถ้าไม่ให้จะเผาบ้าน จะขว้างลูกกระเบิด ห้ามแจ้งตำรวจมิฉะนั้นจะทำร้าย แสดงว่าไม่ใช่ทำร้ายในทันใดนั้น แต่จะทำร้ายในภายหลัง ไม่เป็นชิงทรัพย์ (ฎีกาที่ ๑๙๗๒/๒๕๒๑) แต่เป็น กรรโชกได้ การที่จำเลยร่วมเขียนจดหมายไปขู่เชิญเพื่อหลอกลวงเอาเงินจากบิดาบุคคลผู้มีชื่อ แม้จะฟังว่าผู้มี ชื่อนั้นวานหรือร่วมกับจำเลยในการการเขียนหรือให้ไปรับเงินก็ตาม ก็หาทำให้จำเลยพ้นผิดฐานกรรโชกไปได้ ไม่ เพราะในแง่ของบิดาผู้มีชื่อซึ่งถูกข่มขืนใจ ก็ยังคงต้องถือว่าผู้มีชื่อดังกล่าว เป็นบุคคลที่สามตาม ความหมายของประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ วรรคต้น (ฎีกาที่ ๑๒๗๘/๒๕๐๓)

แม้ผู้โดยไม่ตั้งใจจะทำร้ายจริง แต่ผู้ถูกข่มขู่เข้าใจว่าเป็นจริง เช่น บุตรร่วมกับผู้อื่นข่มขู่บิดามารดาว่า จะฆ่าบุตรนั้น บิดามารดาเข้าใจว่าบุตรจะถูกฆ่าจริงเป็นกรรโชก (การหลอกเช่นนี้ไม่ใช่เรื่องฉ้อโกง เพราะมีการทำให้กลัว) หรือจำเลยบอกผู้เสียหายว่ามีคนจ้างจำเลยฆ่าผู้เสียหาย แต่ไม่บอกชื่อคนจ้าง พร้อมกันนั้น จำเลยขอเงินผู้เสียหาย ถ้าหากไม่ให้ก็จะไม่รับรองความปลอดภัย ผู้เสียหายตกลงยอมให้และนัดมาเอาเงิน ในวันรุ่งขึ้น คำพูดของจำเลยดังกล่าวเป็นการข่มขู่ผู้เสียหายให้ยอมให้หรือยอมจะให้เงินแก่จำเลย อันเป็นการข่มขืนใจผู้เสียหายครบองค์ประกอบความผิดฐานกรรโชกแล้ว (ฎีกาที่ ๓๖๕๖/๒๕๒๗) ถ้าขู่แล้ว ผู้ถูกขู่ไม่กลัวหรือการมอบเงินให้เป็นส่วนหนึ่งของแผนจับกุมผู้กระทำความผิด การที่เจ้าพนักงานตำรวจใช้สายลับนำเงินไปล่อซื้อ ยาเสพติดให้โทษจากจำเลย (ฎีกาที่ ๕๙/๒๕๔๒)

ไม่ได้ทำเพราะกลัว ผู้กระทำผิดเพียงพยายาม แต่ถ้าเมื่อผู้เสียหายได้อ่านจดหมายกรรโชกของจำเลยแล้ว จึงตกลงยอมจะให้เงินตามที่เรียกร้อง เนื่องจากเกรงจะได้รับอันตราย การที่ผู้เสียหายไปแจ้งความต่อพนักงานสอบสวนให้ทราบถึงเหตุร้ายที่จะเกิดขึ้นแก่ตนก็เป็นการแจ้งเพื่อขอความคุ้มครองจากพนักงานเจ้าหน้าที่ตามที่ประชาชนกระทำกันตามปกติ มิใช่ผู้เสียหายไม่ยอมทำตามการขู่เข็ญ การกระทำของจำเลยจึงเป็นความผิดสำเร็จ ไม่ใช่อยู่ในชั้นพยายาม (ฎีกาที่ ๑๗๔๓/๒๕๓๐)

ส่วนการขู่ว่าจะใช้สิทธิโดยชอบ ไม่เป็นการขู่ เช่น โคของจำเลยที่ ๓ ถูกคนร้ายลักไปฆ่าเอาเนื้อขายให้ผู้เสียหายและพวก การที่จำเลยทั้งสองร่วมกันเรียกร้องเอาเงินค่าโคจากผู้เสียหาย ถ้าไม่ให้จะเอาตำรวจจับตัวมาดำเนินคดีฐานรับของโจร ผู้เสียหายกลัวจะถูกดำเนินคดีจึงยอมรับใช้และให้เงินแก่จำเลยที่ ๓ เจ้าของโค ดังนี้ จะถือว่าเป็นการข่มขืนใจ โดยขู่เข็ญผู้เสียหายหาได้ไม่ จำเลยยังไม่มี ความผิดฐานกรรโชก (ฎีกาที่ ๑๙๔๒/๒๕๑๔) หรือจำเลยเชื่อโดยสุจริตว่าผู้เสียหายได้ลักเอาสตีกเกอร์ของห้าง ซึ่งจำเลยมีหน้าที่ช่วยดูแลกิจการอยู่ไป การที่จำเลยบอกให้ผู้เสียหายเสียค่าปรับให้ห้าง ๓๐ บาท ถ้าไม่ยอมจะส่งตัวให้เจ้าพนักงานตำรวจนั้นยังถือไม่ได้ว่าเป็นการข่มขืนใจหรือขู่เข็ญผู้เสียหายให้ยอมให้เงิน ๓๐ บาท เพราะจำเลยมีหน้าที่ดูแลกิจการของห้าง ชอบที่จะใช้สิทธิตามกฎหมายดำเนินคดีกับผู้เสียหายทางอาญาในความผิดฐานลักทรัพย์ได้ การที่จำเลยให้ผู้เสียหายเสียค่าปรับเท่ากับเสนอให้ชดใช้ค่าเสียหายอันเป็นข้อแลกเปลี่ยน เพื่อตกลงเลิกคดีกัน จำเลยยังไม่มี ความผิดฐานกรรโชก (ฎีกาที่ ๒๖๘๘/๒๕๓๐)

แต่ถ้าไม่มีสิทธิขู่เช็กเช่นนั้น เช่น การที่โจทก์ร่วมจ่ายเงินให้จำเลยรับไปแล้วห้าแสนบาท จำเลยตั้งข้อเรียกร้องเอาเงินค่าวิ่งเต้นให้โจทก์ร่วมจ่ายเพิ่มอีก โดยพูดขู่ด้วยวาจาและลายลักษณ์อักษรว่าถ้าไม่ตกลงจ่ายเงินตามที่จำเลยเรียกร้อง ก็ให้เตรียมตัวเข้าคุก ดังนี้ เป็นการข่มขืนใจให้โจทก์ร่วมยอมจะจ่ายเงินเพิ่มให้อีก จนโจทก์ร่วมผู้ถูกข่มขืนใจยอมจะให้เพิ่มขึ้นตามคำขู่ของจำเลย เพราะเกรงว่าถ้าไม่ยอมทำตามจะต้องได้รับโทษจำคุก ซึ่งเป็นอันตรายต่อเสรีภาพชื่อเสียง ของโจทก์ร่วม เป็นความผิดตามมาตรา ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๑๑๒๓/๒๕๐๙) ดังนี้เป็นกรรโชก

กระป๋องของจำเลยหายไปโดยที่ผู้เสียหายมิได้ลักไป จำเลยไปเรียกเงินจากผู้เสียหายจำนวนหนึ่ง โดยกล่าวหาว่าผู้เสียหายลักกระป๋องของจำเลยไปและพูดจาขู่เข็ญผู้เสียหายว่า ถ้าไม่ให้เงินจะพาตำรวจมาจับและ ผู้เสียหายจะต้องติดคุก ทั้ง ๆ ที่จำเลยไม่ทราบว่า ผู้เสียหายลักกระป๋องจำเลยไปจริงหรือไม่ ผู้เสียหายกลัวจะเสียเวลา ทำมาหากิน จึงให้เงินจำเลยไปโดยไม่สมัครใจ เช่นนี้ย่อมแสดงว่าจำเลยมีเจตนาทุจริต จึงมีความผิดฐานกรรโชก (ฎีกาที่ ๑๖๑๕/๒๕๑๓)

จำเลยทั้งสองกับพวกพากันไปที่บ้านของ ว. โดยอ้างว่าเป็นตำรวจกองปราบปราม พกปืนบ้าง ถือกิ่งพีช กระท่อมบ้าง และกล่าวหา ว. ว่ามีพีชกระท่อมผิดกฎหมายจะจับกุมและทำบันทึกการจับกุม แล้วพูดว่า หากไม่ต้องการถูกจับกุมให้เสียเงิน ว. ไม่มีพีชกระท่อมแต่มีความกลัวต่อการข่มขู่ของจำเลย จึงยอมจ่ายเงินให้จำเลยไปแล้ว จำเลยที่ ๑ ก็พกปืนโดยมีจำเลยที่ ๒ ถือพีชใบกระท่อมไปที่บ้านของ ท. และบ้านของ ส. ข่มขู่เรียกเอาเงินจาก ท. และ ส. โดยวิธีการทำนองเดียวกัน แล้วเรียกให้ ท.และ ส. ไปหาเงินมาส่งมอบให้จำเลยที่บ้านของ ว. เมื่อเงินแล้ว จำเลย ทั้งสองกับพวกก็กลับไป การกระทำของจำเลยทั้งสองกับพวกเป็นการข่มขู่ใจให้ผู้เสียหายทั้งสามยอมให้เงิน ทั้ง ๆ ที่ เขามีได้กระทำผิดเป็นกรรโชกตามมาตรา ๓๓๗ ผู้กระทำการขู่เป็นเจ้าพนักงานเป็นความผิดตามมาตรา ๑๔๘ (ฎีกา ที่ ๓๔๓๑-๓๔๓๓/๒๕๒๖)

จำเลยและ ถ. ไปบ้านผู้เสียหาย ถ. บอกผู้เสียหายว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ จำเลยได้ยินคำพูดของ ถ. แต่ก็นิ่งเฉยและมีได้ปฏิเสธ เท่ากับจำเลยต้องการให้ผู้เสียหายเชื่อหรือเข้าใจตามที่ ถ. บอก ทั้งจำเลยได้เรียกเงินจำนวน ๒,๐๐๐ บาท จากผู้เสียหายมิฉะนั้นจะจับผู้เสียหาย พฤติการณ์เช่นนี้ถือได้ว่าจำเลยได้แสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงานแล้ว ส่วนการเรียกรับเงินครั้งที่สอง แม้จำเลยไม่ได้บอกหรืออ้างว่าเป็นเจ้าพนักงานตำรวจ แต่จำเลยเคยไปหาผู้เสียหายและมีพฤติการณ์แสดงให้ผู้เสียหายเชื่อว่าจำเลยเป็นเจ้าพนักงานตำรวจจริง ทั้งผู้เสียหายเคยให้เงินแก่จำเลยเพื่อมิให้ถูกจับมาก่อนการที่จำเลยไปเรียกเงินจากผู้เสียหายอีกโดยขู่ว่าจะจับผู้เสียหาย จนผู้เสียหายยอมให้เงินจำนวน ๒,๐๐๐ บาท แก่จำเลยเช่นนี้ ถือได้ว่าจำเลยได้แสดงตนเป็นเจ้าพนักงานและกระทำการเป็นเจ้าพนักงานโดยจำเลยมิได้เป็นเจ้าพนักงานที่มีอำนาจกระทำการนั้น และมีความผิดฐานกรรโชกทรัพย์ ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๕ และ ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๕๐๙๖/๒๕๔๐)

จำเลยกับพวกได้บังอาจร่วมกันใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่โดยมิชอบข่มขืนใจกระชากให้ผู้เสียหายมอบเนื้อกระป๋องชำแหละแล้ว ๑๔๐ กิโลกรัมให้แก่จำเลยกับพวก มิฉะนั้นจำเลยกับพวกจะยึดเนื้อกระป๋องชำแหละแล้ว ๕๐๐ กิโลกรัมไปตรวจสอบ อันจะเป็นเหตุให้เนื้อดังกล่าวเสียหายและจะจับกุมผู้เสียหายกับพวกทำให้ปราศจากเสรีภาพ ผู้เสียหายกับพวกจึงยอมมอบเนื้อ ๑๔๐ กิโลกรัมให้จำเลยกับพวกไปเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๒๗๘๖/๒๕๒๙)

จำเลยพูดกับผู้เสียหายว่า ถ้าไม่จ่ายเงินจะจับสุราที่ร้านค้าของผู้เสียหายและจะจับเดือนละ ๒ ครั้ง โดยได้ความว่าก่อนเกิดเหตุ พวกของจำเลยได้มาขู่เอาเงินไปแล้ว ๒ ครั้ง และผู้เสียหายพูดตอรองไม่ให้จับ เพราะกลัวลูกค้าจะเข้าใจผิดว่าขายสุราผิดกฎหมาย แล้วผู้เสียหายจ่ายเงินให้พวกจำเลยไปนั้น เป็นการจ่ายเงินให้ไปด้วยความกลัวที่เกิดจากถูกพวกจำเลยขู่เข็ญว่าจะแก้มจับสุราในร้านนั่นเอง มิใช่ผู้เสียหายจะไม่มีมูลเหตุต้องกลัวเพราะไม่ได้มีสุราผิดกฎหมาย การกระทำของพวกจำเลยจึงเป็นความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓๗ (ฎีกาที่ ๓๖๗๙/๒๕๒๙)

ผู้กระทำต้องมีเจตนาข่มขืนใจผู้อื่น แม้ไม่คิดจะทำตามที่ขู่จริงก็เป็นความผิดแต่หากไม่มีเจตนาขู่ตั้งใจจะพูดเล่น ๆ แต่เขากลัวจริง ๆ ไม่ผิดตามมาตรานี้

เหตุฉกรรจ์ (มาตรา ๓๓๗ วรรคสอง)

๑. ขู่ว่าจะฆ่า ขู่ว่าจะทำร้ายร่างกายให้ผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัสหรือขู่ว่าจะทำให้เกิดเพลิงไหม้แก๊สรั่วพิษของผู้ถูกข่มขืนใจหรือผู้อื่น หรือ
๒. มีอาวุธติดตัวมาขู่เข็ญ ไม่ว่าจะ เป็นอาวุธโดยสภาพ หรืออาวุธโดยเจตนาใช้อย่างอาวุธก็ตาม

ความผิดฐานริดเอาทรัพย์ (มาตรา ๓๓๘)

การกระทำเหมือนกับความผิดฐานกรรโชก คือการข่มขืนใจผู้อื่นให้ยอมให้หรือยอมจะให้ตนหรือผู้อื่นได้รับประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน แต่ต่างกันตรงที่ว่าความผิดฐานริดเอาทรัพย์ไม่ได้ขู่เข็ญว่าจะทำอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย เสรีภาพ ชื่อเสียงหรือทรัพย์สินของผู้ถูกขู่เข็ญหรือของบุคคลที่ ๓ แต่ประการใด แต่การกระทำโดยขู่เข็ญว่าจะเปิดเผยความลับซึ่งการเปิดเผยนั้นจะทำให้ผู้ถูกขู่เข็ญหรือบุคคลที่ ๓ เสียหายจนผู้ถูกข่มขืนใจยอมเช่นนั้น

“ความลับ” คือ ข้อเท็จจริงที่มีได้รู้กันทั่วไป เป็นสิ่งที่ผู้มีประโยชน์ได้เสีย ประสงค์จะปกปิดหรือยอมให้รู้ในหมู่อันจำกัด อาจเป็นเรื่องส่วนตัว เช่นการมีภริยาน้อย การเป็นโสเภณีหรือข้อเท็จจริงที่ไม่ใช่เรื่องส่วนตัว เช่น เรียกเอาเงินโดยขู่ว่าเปิดเผยความลับเกี่ยวกับการหลีกเลียงภาษี จำเลยได้ข่มขู่โจทก์ว่าจะเปิดเผยความลับทางการค้าต่อพ่อค้าและท้องตลาดกับเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการหลบเลี่ยงภาษีของห้างหุ้นส่วนอันจะทำให้ห้างดังกล่าว ซึ่งมีโจทก์เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้รับความเสียหายจนโจทก์ยอมจะให้เงินแก่จำเลยตามที่ขู่เช่นนั้น (ฎีกาที่ ๑๙๔๕/๒๕๑๔) เป็นต้น ก็เป็นความผิดได้ ถ้าการเปิดเผยความลับนั้นอาจทำให้เสียชื่อเสียงด้วยก็เป็นกรรโชกด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๕๘๑/๒๕๖๓ โจทก์บรรยายฟ้องและขอให้ลงโทษจำเลยฐานริดเอาทรัพย์ ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๘ แต่ข้อเท็จจริงตามพยานหลักฐานโจทก์ ฟังไม่ได้ว่ามีคลิปวิดีโอที่มีภาพการมีเพศสัมพันธ์ ระหว่างจำเลยกับผู้เสียหายที่ ๒ อันเป็นวัตถุความลับตามฟ้องที่จะไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นดูอยู่จริง การกระทำของจำเลยไม่อาจแน่ใจได้ว่าเป็นการกระทำโดยมีเจตนาจะข่มขืนใจผู้เสียหายที่ ๒ ให้ยอมให้สร้อยคอทองคำ โดยการขู่เชิญว่าหากผู้เสียหายที่ ๒ ไม่ยินยอม จำเลยจะนำคลิปวิดีโอที่บันทึกภาพการมีเพศสัมพันธ์ระหว่างจำเลยและผู้เสียหายที่ ๒ ไปเผยแพร่ให้บุคคลอื่นดูอันเป็นการขู่เชิญว่าจะเปิดเผยความลับโดยคลิปวิดีโอนั้น อย่างไรก็ตามได้ความว่าจำเลยกับผู้เสียหายที่ ๒ มีเพศสัมพันธ์กันอันถือเป็นเรื่องเสื่อมเสีย การกระทำของจำเลยถือเป็นการข่มขืนใจผู้เสียหายที่ ๒ ให้ยอมให้ตนได้ประโยชน์ในลักษณะที่เป็นทรัพย์สิน โดยขู่เชิญว่าจะทำอันตรายต่อชื่อเสียงของผู้เสียหายที่ ๒ ผู้ถูกขู่เชิญ เมื่อผู้เสียหายที่ ๒ ยอมคืนสร้อยคอทองคำแก่จำเลย การกระทำจึงเข้าลักษณะเป็นความผิดฐานกรรโชกซึ่งมีโทษเบากว่า ปัญหาดังกล่าวถือเป็นข้อเท็จจริงอันเกี่ยวพันกันกับความผิดข้อหาอื่นที่ศาลฎีกาได้รับวินิจฉัยมาและเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อย ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยและลงโทษจำเลยฐานกรรโชก ตาม ป.อ. มาตรา ๓๓๗ วรรคหนึ่ง ตามที่พิจารณาได้ความได้ตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๒ วรรคสาม ประกอบมาตรา ๒๑๕ และมาตรา ๒๒๕